

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ОПШТИНЕ БАЈИНА БАШТА

БРОЈ 12 – 06. октобар 2026. године

САДРЖАЈ:

Акти Општинског већа општине Бајина Башта:

1. Закључак о усвајању Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Бајина Башта за 2026. годину

На основу члана 46. Закона о локалној самоуправи (“Сл. гласник РС”, бр. 129/07, 83/014-др. закон, 101/016-др. закон, 47/018 и 111/2021-др. закон), члана 13. став 1. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју (“Сл. гласник РС”, бр.10/013, 142/014, 103/015, 101/016,35/2023,92/2023 и 94/2024), члана 72. став 1. тачка 29. Статута општине Бајина Башта (“Сл. лист општине Бајина Башта“, бр. 2/019) и члана 34. став 1. Одлуке о буџету општине Бајина Башта за 2026. годину (“Сл.лист општине Бајина Башта”, бр. 14/2025 и 9/2026), Општинско веће општине Бајина Башта, на ванредној телефонској седници одржаној дана 06. октобра 2026. године, донело је

З А К Љ У Ч А К

I.УСВАЈА СЕ Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Бајина Башта за 2026. годину, на који је прибављена сагласност Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Решењем број: 004256596 2026 14840 007 000 016 012 од 28. септембра 2026. године.

II. Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за општину Бајина Башта за 2026. годину саставни је део овог закључка.

III.Овај Закључак и Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Бајина Башта за 2026. годину објавити у “Сл.листу општине Бајина Башта”.

ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНСКОГ ВЕЋА

Председник општине

Миленко Ордагић с.р.

Члан 13. став 4. Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС", бр.10/2013, 142/2014, 103/2015, 101/16, 35/2023, 92/2023 и 94/2024), члан 15. Статута општине Бајина Башта („Службени лист општине Бајина Башта", бр. 2/2019) и члан 34. став 1. Одлуке о буџету општине Бајина Башта за 2026. годину („Сл. лист општине Бајина Башта" бр. 14/2025 и 9/2026), члан 68. Статута општине Бајина Башта - о спровођењу и реализацији Програма стараће се Председник општине Бајина Башта.

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ЗА ОПШТИНУ БАЈИНА БАШТА ЗА 2026. ГОДИНУ

I. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА

Анализа постојећег стања

Географске и административне карактеристике: Општина Бајина Башта се налази у крајњем западном делу Републике Србије, припада Златиборском округу, налази се на 43.57' северне географске ширине и 19.33' источне географске дужине, у Подрињу, јер река Дрина тече западном границом општине и представља граничну линију према суседној држави Босни и Херцеговини. Општина Бајина Башта по попису из 2022. године има 23.533 становника, заузима укупну површину од 673 км² на са просечном густиниом насељености од 38,64 становника по км². Цело подручје некада је називано "рачанским крајем", према реци Рачи и истоименом манастиру који представља културно-историјски споменик овог краја.

Насеље је настало на проширењу - наплавини реке Дрине испод планинских обронака планине Таре, на надморској висини од 256 метара. Просечна годишња количина падавина је 700-800 мм. Седиште општине је преко превоја Дебело брдо (1090мнв) повезано са Ваљевом (70км), долином реке Дрине са Љубовијом (48км) и Шапцом (172км), а преко превоја Кадињача (880мнв) са градом Ужице (36км) који је седиште Златиборског управног округа коме припада и општина Бајина Башта.

Општину Бајина Башта чине 36 насеља (град Бајина Башта и 35 сеоских насеља), просечне површине 18,7 км². Општина је подељена на 35 катастарских општина и на 32 месних заједница. Од 2016. године основане су још две месне заједнице МЗ Бушинско поље и МЗ Мала Река. Од тридесет две месних заједница, насељено место Луг је подељено на две месне заједнице, 23 месна заједница је везана за по једно насељено место, док постоји седам месних заједница које покривају по два насељена места.

Природни услови и животна средина: Територија општине Бајине Баште, обухвата географски простор од 204 до 1183 метара надморске висине, дели се на:

1. Котлина Бајине Баште са надморском висином од 200 до 300 метара
2. Брдовити предели са надморском висином од 300 до 600 метара;
3. Планински предели од 600 до 1200 метара.

Територија општине је заокружена планинским пределима.

Планина Тара представља површ динарског правца пружања. Припада делу старовлашких планина (Старовлашка-рашка висија). Налази се на крајњем западу Србије захватајући подручје ограничено лактастим током Дрине између Вишеграда и Бајине Баште. По надморским висинама, Тара спада у средње високе планине, чија је просечна надморска висина 1.000 - 1.200 метара. Највиши врх је Козји рид - 1.591 метар.

Низијско подручје покривају дубока и плодна земљишта, прелазну област покривају средње - дубока или плитка шумска земљишта образована на разноврсним стенама. У планинским пределима налазе се слабо развијене педолошке творевине, доста различите зависно од подлоге и надморске висине.

На планинским теренима пресудну улогу у формирању земљишта има сам рељеф, у побрђу и брдима геолошка подлога, што се нарочито односи на земљишта на кречњаку, шкриљцима и серпентину.

Највећи део подручја Бајине Баште заузима смеђе кисело земљиште на палеозојским шкриљцима простире се дуж Дрине и налази се у Рогачици и Љештанском, затим према Ужици у атарима села: Солотуша, Добротин, Костојевићи, Дуб и Заглавак. На тај начин смеђе кисело земљиште покрива највећи

део брежуљкастог и брдовитог терена око Бајине Баште. Генеза овог земљишта је везана за терене са израженијим рељефом, углавном се образују на нагибима, на надморској висини од 200-1350 м.

Запажено је одсуство креча уз врло изражену киселост рН 4, док је садржај хумуса променљив.

Мањи део подручја око Бајине Баште је покривен земљиштем типа подзола и параподзола. Значајан део планинских површина је на серпентиниту, док је део земљишта непосредно поред Дрине и других река на подручју општине алувијалног типа.

Клима у Бајиној Башти је умерено-континентална, али је повећана влажност ваздуха после изградње вештачких језера у Перућцу и у Заовинама.

На основу анализираних климатских показатеља карактер климе иде од субхумидне (сувље), ужи појас око Дрине до изразито хумидне на прелазу према перхумидној, околина Митровца. Најповољније зоне су осунчане јужне падине у долиномском појасу и неки делови масива Таре (Заовине) и Подрињско-ваљевских планина (Зароже).

Средња годишња температура ваздуха је 13,2 С, најхладнији месец је јануар (-0,9 С), најтоплији је јули са 22 С. Амплитуда је 22,9 С, што даје обележје континенталне климе. Средња температура ваздуха у вегетационом периоду је 16,9, а јесен је топлија од пролећа за 0,7 С.

Просечна годишња количина падавина је 700-800 мм за већи део подручја Бајине Баште, док планински део Таре има и преко 900 и 1000 мм талога.

Највише падавина има у јуну, просечно 97,2 мм, а најмање у фебруару 48,8 мм, док је средња годишња висина талога 767,6 мм.

Магла је климатолошки важна, јер дању спречава осунчавање, ноћу израчивање и представља донекле извор влаге за биљке. Просечна годишња појава магле је 49,4 дана, што чини 13,6 % од године. Највећа вероватноћа појаве магле је у децембру, 10, 2 дана или 33 %, а у априлу или августу је свега 3 %.

Подручје Бајине Баште је захваљујући близини планинских масива чешће је изложено непогодама, са највећом учесталости у јуну, у просеку 6 дана док за целу годину има просечно 25,1 дан са непогодама. Нарочито велике штете на пољопривреди наносе олује и грмљавине праћене градом.

Релативна влажност ваздуха осцилира како у току једног дана тако и у месецима у току године, највиша је у јануару и децембру када прелази 80 %, а најнижа у априлу када опада испод 70 %.

Територија општине није изложена јаким ветровима. Највећа учесталост ветра је у пролеће, а најмања у току јесени када се јавља и највећа учесталост тишина.

Основни печат хидрографској слици краја даје речни ток реке Дрине са притокама Пилицом, Рачом, Рогачицом. Река Дрина представља најзначајнији водни потенцијал општине Бајина Башта. Корито реке Дрине омеђава општину Бајина Башта у дужини од 60 км. Притоке реке Дрине, осим реке Пилице, спадају у II категорију па је слив реке Дрине изузетно богат биљним и животињским светом. Овакав квалитет вода угрожен је изливањем канализације у реку Дрину без пречишћавања.

Највеће врело је Перућац, са протоком од 300 литара у секунди. Тако настала речица тече свега 365 метара, а онда се улива у Дрину. Од неколико водопада најпознатији су Велики и Мали Скакавац

Подземне воде се на територији Бајина Башта јављају изнад 400 m надморске висине на дубинама од 30, 50 (копани артеријски бунари) па чак и до 100 метара.

Биодиверзитет Бајине Баште препознатљив је и по томе што су воде њених река богате пастрмком, као и аутохтоном врстом рибе «младицом». На подручју општине Бајина Башта налази се богато ловиште, где се посебна пажња поклања заштити медведа, срна, дивокоза, а у Дрини липљана и младице.

Шуме обухватају преко 45% територије Општине. На овом подручју најразвијенија је сложена мешовита шумска заједница (изразита на Тари). Реликтна стара мешовита шума обухвата: букву, јелу, смрчу, црни и бели бор и Панчићеву оморику. У овој шуми има и горског јавора млеча, планинског бреста, јасике, брезе, белог и црног јасена, граба, грабића, планинске иве, јаребике, мукиња и др., различите жбунасте врсте, гљиве и лековито биље, а на нижим висинама листопадне врсте међу којима доминирају храст (китњак и лужњак), цер и сл.

Зоне Таре и Подрињско-ваљевских планина представљају станишта многобројних врста дивљачи захваљујући природним карактеристикама подручја у првом реду. Од сисара се срећу медвед, срна, дивокоза и др., птичји свет је веома разноврстан, као и свет водоземаца и гмизаваца.

Са западне и северне стране Национални парк је оивичен спорим током реке Дрине која је преграђена браном на језеру Перућац које се пружа све до Вишеграда.

Брана на Перућцу је висока 93 метра, а језеро има површину од 28 квадратних километара, дужину од 55

километара и дубину од 88 метара. Језеро се налази на 290 м надморске висине.

Друго по величини је језеро Заовине, запремине 180 милиона м³, чије воде такође служе за производњу електричне енергије у реверзибилној хидроелектрани Бајина Башта.

Поред језера Заовине, за потребе ХЕ изграђено је још пет мањих језера (Спајићи, Липовица, Град, Осоје), док је језеро Крушчица изграђено за потребе водоснабдевања.

Биљни и животињски свет је карактеристичан за просторе умерене климатске зоне. Национални парк Тара који је један од најзначајнијих природних богатстава Србије, станиште је многих заштићених биљних и животињских врста.

Као посебна туристичка атракција планине Таре истичу се њени видиковци: Бањска стена, Биљешка стена, Козји рид, Зеленика, Сјенич, Соколарица, Црњесково, Градина, Урошева стена, Ослуша...

Стање и трендови у руралном подручју

Демографске карактеристике и трендови: Демографска кретања унутар општине Бајина Башта указују на све озбиљнији проблем депопулације становништва, како у насељеној градској зони, тако и у руралним подручјима. Посебно висок тренд депопулације становништва заступљен је у селима која се протежу у оквиру Националног парка Тара и вишим, брдско-планинским пределима општине. У односу на званичне податке о становништву који датирају из 2002. године на територији општине Бајина Башта укупан број становника је смањен са 29 154 на 26 022, што представља смањење од скоро 11%. Према процени броја становника, коју води Републички завод за статистику ти подаци су последње три године још поражавајући. У 2013. години процењени укупни број становника на територији општине износи 25.491, а у 2015. години тај број је још нижи и износи 24 947. Уколико се упореде званични подаци о броју становника из 2002. године и процене броја становника из 2015. године, онда се добија податак да степен депопулације на посматраној општини износи око 14%. Управо ови подаци иду у прилог констатацији да је на територији општине Бајина Башта заступљен тренд интензивне депопулације. Од укупног броја становника, према званичним подацима последњег пописа чак 16 475 од укупног броја становника чини рурално становништво, што преведено у апсолутне вредности износи чак 65%. Као што је случај са укупни бројем становника, исто је и са руралним становништвом. Из године у годину забележен је тренд константног смањења броја становника. Према попису из 1971. године рурална насеља општине Бајина Башта је насељавало 26 168 становника, што је у односу на 2011. годину смањење у износу од чак 37%. Изузетно висок степен депопулације је заступљен у селима у зони Националног парка Тара и брдско планинској зони. Територија општине Бајина Башта захвата простор од 673 км². Становништво је распоређено у 36 насеља. Густина насељености опада у свим сеоским насељима изузев приградским, а варијације међу њима условљене су природно - географским, демографским и економским чиниоцима. Према последњој процени о броју становника на територији општине Бајина Башта износи 37 становника по једном километру квадратном. Стопе наталитета у Србији и даље карактерише тенденција опадања. Негативне последице такве ситуације код нас се огледају у интензивнијем степену депопулације руралних подручја, посебно брдско-планинских сеоских подручја. На другој страни додатни проблем представља и чињеница да пражњење сеоских подручја има за последицу претерано гомилање становништва у градовима, нарочито у Београду. Када је у питању демографска слика у руралним подручјима општине Бајина Башта, који су у складу са демографским кретањима на републичком нивоу, највећи проблем јесте депопулација, брзо смањивање сеоског становништва. То су села са старијим становништвом, у њима је наталитет мањи, смртност већа, природни прираштај нулти или негативан, те је депопулација резултат кумулативног деловања већег броја негативних чинилаца. У већини села на територији општине Бајина Башта становништво је претежно пољопривредно, то се депопулација села манифестује кроз старење и запуштање пољопривреде и свих сеоских подручја, без индустријских погона, комуналне и социјалне инфраструктуре и без развојне перспективе. По попису 1971. године рурална насеља општине Бајина Башта је насељавало 26.168 становника, а 2011. године само 16.910, што представља тренд интензивне депопулације руралних подручја. Изузетно висок степен депопулације је заступљен у селима у зони Националног парка Тара и брдско планинској зони.

Пописом из 2022. године запажен је и даљи тренд опадања и број становника се смањио на 23.533 становника, од тога 14562 је ван градског језгра. Према подацима из матичне службе општине Бајина

Башта за 2024. годину се родило 155 беба, а преминуло је 385 становника. Просечна старост становника у општини је 40,7 година и то 36,1 годину у самом граду, док је у сеоским срединама 42,9 година. Територија општине Бајина Башта захвата простор од 673 км², са густином насељености од 34,96/км². Становништво је распоређено у 36 насеља. Густина насељености опада у свим сеоским насељима изузев приградским, а варијације међу њима условљене су природно - географским, демографским и економским чиниоцима. Старосну структуру у општини Бајина Башта карактерише значајно повећање удела популације преко 60 година. Природни прираштај је низак у свим месним заједницама, са значајним одступањима у сеоском подручју, 12.8 % од укупне популације чине деца до 14 година старости, а са 9,75 посто је заступљена популација од 15-24 године. Највећи проценат 46,32 % популације чине грађани од 25 до 60 година, док су старији преко 60 година заступљени са 31,13 % што је далеко изнад републичког просека, 38 % од укупног броја становника живи у градском, а чак 62 % у сеоском подручју, а број пунолетних грађана је 19823. Просечна старост становника општине у 2022. години је 45,9 година и према методологији РЗС општина Бајина Башта спада у ред општина са дубоком демографском старорашћу. Образовна структура становништва може се сагледати кроз два основна показатеља садржана у писмености и школској спреми. Према попису из 2022. године, за становништво старо 15 и више година, од укупно 20556 (мушки 10365 и 10191 женска) становника без школске спреме је 267 (мушки 46 и 261 женски) становника, непотпуно основно образовање има 2341 (мушки 796 и 1545 женских) становника, основно образовање има 4615 (мушких 2280 и 2335 женских) становника, средње образовање има 10559 (мушких 5933 и 4626 женских) становника, специјализација после средњег образовања 248 (206 мушких и 42 женских), више образовање 921 (466 мушких и 455 женски), високо образовање има 1817 (мушких 822 и 995 женских) становника и непозната је образовна структура за 36 (мушких 22 и 14 женских) становника. Поређењем података ранијих пописа евидентно је да се број неписмених лица смањило и највећи удео чини средње образовање. Број компјутерски неписмених лица старијих од 15 година износи 7069 (3321 мушких и 3748 женских) од укупно 20556, што износи око 34 %.

Диверзификација руралне економије: Индустријализација у другој половини прошлог века, је довела до великих миграција становништва из села у град, а такође и у друге градове, што је директно утицало на број становника који се баве пољопривредном производњом. Свему овоме је допринело и гашење земљорадничких задруга као главних носилаца пољопривредне производње.

Приходи сеоских домаћинстава у великој мери потичу из радног односа и учешћа пензија. Сеоско подручје има велики проблем за незапосленост, где мањи удео заузимају мушкарци, док се жене и млади суочавају са великим ризицима од искључености са тржишта рада. На територији општине Бајина Башта према Попису пољопривреде из 2023. године има укупно 4684 пољопривредна газдинств. Према подацима Управе за трезор Бајина Башта у 2021. години број регистрованих пољопривредних газдинстава износио је 4187. Најновији подаци показују да је број газдинстава у 2025. години износио око 500 газдинстава. Смањење становништва у већини села и погоршање старосне структуре резултира стагнацијом и падом пољопривредне производње. Гране пољопривреде које доминирају и којима се бави највећи број пољопривредних газдинстава су воћарство и сточарство. Када је реч о пољопривредном земљишту оно се пре свега огледа у уситњености поседа што, заједно са самим рељефом, поскупљује пољопривредну производњу и доводи у питање њену конкурентност на тржишту. Осим тога рељеф као и застарела механизација доста доприносе отежаној, неадекватној и неправилној обради пољопривредног земљишта што се директно одражава на принос што такође утиче на конкурентност на тржишту. Због свега наведеног мерама овог програма настоји се да се ови проблеми ублаже и да се расположиви пољопривредни ресурси на територији наше општине што боље искористе. За све ово би била неопходна обнова путева, електричних водова, канализације и остале инфраструктуре која је неопходна за нормално функционисање пољопривредне производње, која представља један од основних предуслова квалитетног пословног окружења. Општина Бајина Башта има све природне услове за развој туризма: рељеф, клима, хидролошке вредности и животињски свет. Поред тога на територији општине Бајина Башта налази се Национални парк „Тара“ што омогућава повољне услове за развој еко-туризма. Рурални туризам се све више развија, на чијој промоцији ради Туристичка организација Бајина Башта и представља сектор на коме би требало озбиљно радити у будућности, јер има веома велике потенцијале. Допринос развоју туризма може допринети и производња органске хране посебно у зони Националног парка где је у оквиру села Растиште заступљен један произвођач органског меда са сертификатом за органску

производњу, а велика је заинтересованост пчелара да се ови услови искористе за заштиту географског порекла меда са планине Таре. У 2019. години приступило се изради Елаборат за пријаву имена порекла „МЕД СА ТАРЕ“ уз подршку и сарадњу са професорима Пољопривредног факултета Земун, а 2022. године, Заводу за заштиту интелектуалне својине, поднет је Захтев за регистровање ознаке географског порекла – име порекла „МЕД СА ТАРЕ“. У Бајиној Башти постоји неколико мануфактура које се баве старим занатима: воденичари, ковачи, плетиље и ткаље, као и столари који израђују дрвене предмете за покућство. Локалне манифестације које су заступљене су: Божићни концерт, Пливање за Богојављенски Крст, Сусрети села Бајине Баште, Сретењски сусрети села, Васкршњи дани, Сајам рукотворина, Одбојка на улици, Радничке спортске игре, ББ ОПЕН, Ћирилична баштина, Видовдански сусрети, Башта фест, Летње вечери, Ивањдански дани, Дринска регата, Дан Општине Бајина Башта, Меморијални турнир „Војислав Војо Гавриловић“, Илиндански дани, Дринин дан, Обележавање на Боровом брду, Преображенски котлић, Дани Малине, Међународни фестивал фолклора „Лицидерско срце“, Регата туристичких радника, Ловачки сабор и храмовна слава на Тари, Сто посне хране, Дани Раче украј Дрине, Михољски сусрети села, Смотра драмског аматерског стваралаштва Златиборског округа и др.

Рурална инфраструктура: Примарни вид транспорта на територији општине Бајина Башта представља друмски саобраћај. Водни саобраћај је углавном локалног карактера и од туристичког значаја и првенствено се обавља на реци Дрини и језеру Перућац. Територија општине Бајина Башта је веома разуђена када се ради о саобраћајној мрежи и мрежи општинских путева. Укупна дужина путева на територији општине износи 998,7 км, с тим да је квалитет путне мреже на веома слабом нивоу. Мрежа општинских путева се одликује недовољном развијеношћу, па је потребно њено даље ширење и унапређивање у погледу квалитета. Када је реч о општинским путевима, веома важан податак јесте да чак 22 % општинских путева није под савременим коловозом, већ је под земљаним застором, што представља јако негативну чињеницу, и говори довољно о недовољном квалитету путне инфраструктуре. Развијена рурална економија је у великој мери детерминисана и развијеном руралном инфраструктуром. У руралним подручјима општине Бајина Башта, путна мрежа је доста разуђена и густа, и има дужину од 853,13, од чега је чак 20 % под земљаним коловозом, а свега 30% чини савремени коловоз. Преостали део путне мреже у руралним подручјима је под туцаником. Све наведено указује да је на територији општине Бајина Башта неопходна обнова и унапређење постојеће, али и изградња нове саобраћајне мреже на местима где је то неопходно. И та постојећа, лоша, рурална инфраструктура када су у питању путеви је у великој мери оштећена у 2014. години када је ово подручје претрпело велике штете током мајских поплава. Снабдевање насеља водом за пиће на територији општине Бајина Башта још увек није на задовољавајућем нивоу. Развијенији локални водоводи једино су заступљени у насељима Рогачица и Костојевићи, од којих је водовод у Рогачици највећим делом оштећен у мајским поплавама 2014. године, док се у осталим руралним подручјима општине водоснабдевање ослања на локална мања изворишта подземних вода, тако да се за водоснабдевање користе извори, копани бунари, чесме и каптаже који најчешће гравитационим мини водоводима дистрибуирају воду до потрошача. Слична је ситуација и са системима јавне канализације, који је организован само на градској територији општине. Покривеност насеља канализационом мрежом је на јако незадовољавајућем нивоу. У руралним срединама општине Бајина Башта употребљене воде се изливају у примитивно изграђене упијајуће септичке јаме, блиске потоке, јаруге и земљиште, чиме се директно утиче на загађење подземних извора водоснабдевања. Систем за пречишћавање комуналних отпадних не постоји ни у једној територијалној јединици општине. У постојећем стању начин прикупљања и испуштања комуналних и индустријских вода не испуњава прописане услове и критеријуме. Систем је решаван парцијално са појединачним испустима употребљених вода директно у подземље без претходног пречишћавања. На другој страни електро мрежа општине је на јако добром нивоу, првенствено захваљујући хидроелектрани Бајина Башта, која је укључена у енергетски систем Републике Србије. Поред тога на територији општине разведена је електро мрежа високог напона, кабловског и надземног типа, у складу са савременим условима електро снабдевања. Нисконапонска мрежа изграђена је у највећем обиму надземно, а незнатан део је подземног типа. Покривеност мрежом фиксне телефоније на територији општине Бајина Башта је на задовољавајућем нивоу. Извршена дигитализација довела је до унапређења квалитета доступности сигнала. Неповољна структура терена и неприступачан рељеф у одређеној мери су условили и недовољну покривеност и слаб сигнал када је реч о мобилној телефонији, као и са телевизијским

сигналом на територији општине. Покривеност интернетом као и коришћење интернета у руралним срединама је на јако слабом нивоу, с тим да позитивну чињеницу представља све већи интерес и намера појединих оператера за инвестирањем у овај систем комуникација на територији општине Бајина Башта. Изградња пољопривредне инфраструктуре (пољски путеви, пољопривредне зоне, системи за наводњавање, пијаце...) јесу добра улагања и нису само потреба него и обавеза локалне самоуправе, нарочито уколико оне за крајњи циљ имају привлачење инвеститора или мотивисање пољопривредних произвођача за формирање разних видова удруживања, као и за даља улагања произвођача у прерадне капацитете. Зато је најбоље да се приликом изградње руралне инфраструктуре као и при реконструкцији постојеће, испита могућност заједничких улагања са приватним сектором или са разним донаторским или владиним фондовима. Апсолутни приоритет у коришћењу средстава општине треба да буде изградња руралне инфраструктуре. Нерално је очекивати било какав економски напредак или инвестиције као ниостанак људи на селу уколико не постоје основни услови за живот као што су стабилно електрично напајање, доступна вода, изграђена пристојна путна мрежа, комуникације или решен проблем канализације. Ови трошкови су велики нарочито у оним забаченијим руралним пределима општине Бајина Башта, који броје свега неколико становника и који по правилу представљају теже приступачне терене, с тим да никада не треба поставити питање о дугорочној оправданости овог улагања. Потребе су велике и зато је јако важно изградити систем одлучивања о приоритетима за реконструкцију или изградњу заснованим на реалним потребама исказаним од самих становника и на транспарентним критеријумима. Улагање у инфраструктуру је велики издатак за општину и зато је потребно у што је већој могућој мери истражити могућност кофинансирања.

Показатељи развоја пољопривреде

Пољопривредно земљиште: Низијско подручје покривају дубока и плодна земљишта, прелазну област покривају средње - дубока или плитка шумска земљишта образована на разноврсним стенама. У планинским пределима налазе се слабо развијене педолошке творевине, доста различите зависно од подлоге и надморске висине. У брдско планинском делу општине и на подручју НП Тара доминирају кречњачке стене покривене плитким ораничним слојем погодним за развој четинарских шума и ниског травног растања. Земљишта у долини реке Дрине углавном су формирана таложењем алувијалног наноса и погодна су за гајење свих ратарских и повртарских култура. Земљишта на територији Бајине Баште су, углавном, незагађена, што је највећим делом последица екстензивне пољопривреде производње, без претеране употребе минералних ђубрива и пестицида. Главну претњу очувању земљишта представља деловање ерозије и неодговорног одлагања комуналног отпада. Око 50% укупног терена општине чине терени са смеђим скелетоидним земљиштем на шкриљцима и до 1000 m н.в. који су слабије - осредње плодности и са већим распоном класе бонитета (од 3-7 класе). Ово земљиште налази се у средишњем делу општине - побрђе Дринског појаса. Доминирају кисела земљишта тако да је спровођење мера типа калцификације за наша земљишта јако битно и неопходно. У општини Бајина Башта, према званичним подацима из пописа пољопривреде који је Републички завод за статистику спровео 2023. године, 4.684 газдинства користи пољопривредно земљиште. Укупна површина расположивог земљишта на територији општине износи 37.516 ха, од чега је 14.990 ха коришћено пољопривредно, а преосталих 2,54 % односно у апсолутним вредностима 954 ха некоришћено пољопривредно земљиште. Више од половине од укупно расположивог земљишта отпада на шумско земљиште 20.718 ха. Док на остало земљиште отпада 2.27 % у укупном расположивом земљишту. Од укупне количине коришћеног пољопривредног земљишта на 3960 ха се простиру оранице и баште, што је у броју газдинстава 3027. Земљиште које се налази око окућница заузима површину од 381 ха. Веома значајно учешће припада ливадама и пашњацима које обухватају површину од 7.338 ха. Воћњаци се простиру на 3.300 ха и веома важан податак јесте да чак 4.339 газдинстава има површине под воћњацима и бобичавим воћем. Занемарљив је удео винограда који је око 1 ха, што је далеко испод 1%. Посматрајући само земљишне површине под ораницама и баштама, доминантна је заступљеност жита и то на чак 2.179 газдинстава, што у хектарима износи 2.241 ха. Најдоминантнија врста житарица јесте кукуруз 1.420 ха и пшеница на 449 ха, док су махунарке су заступљене у далеко мањем обиму и узгајају се на свега 32 ха. У нешто већем обиму на територији општине Бајина Башта заступљена је производња кромпира и то на укупно 724 ха. Кромпир је ретка повртарска култура узгајана на територији општине, и

то на чак 2304 газдинстава, која је тржишно оријентисана ка локалним пијацама. Удео шећерне репе, украсног биља и цвећа не прелази појединачно удео од 1%. У нешто значајнијој мери је заступљен узгој индустријског биља, на око 10 ха, док се крмно биље узгаја на 843 ха, а поврће на 81 ха. Од житарица, како је већ речено најдоминантнија култура је кукуруз, од махунарки далеко највећа заступљеност јесте пасуља, док су луцерка и детелина најдоминантније узгајане културе када је реч о крмном биљу. Наводњавање пољопривредног земљишта је на јако слабом степену развоја, бар када је реч о савременим системима наводњавања. Према подацима из Пописа пољопривреде у 2012. години, од укупног броја газдинстава на територији општине Бајина Башта, наводњавање се примењује на њих 1183, што је у релативном износу 21,02%. Површински метод заливања заступљен је највећој мери и то на 949 газдинстава што износи чак 89,02%, што говори да је у највећем обиму заступљен конвенционални метод бављења пољопривредном производњом. Систем кап по кап се примењује на 266 газдинстава што је свега 24,95% у укупном броју наводњаваних газдинстава, док је систем орошавања инсталиран на свега 92 пољопривредних газдинстава и у релативном износу тај удео је јако мали и износи свега 8,63%. Комбинација ових метода наводњавања се примењује на 138 газдинстава, што указује на мешетарење у наводњавању, и краткорочне методе. Главни извор наводњаваних површина јесу подземне воде и површинске воде ван газдинстава, на по око 770 газдинстава. Површинске воде са газдинстава се за наводњавање користе у далеко мањој мери, и то на свега 233 пољопривредна газдинства. У најмањем обиму и то на свега 49 газдинстава наводњавање се врши из водоводних система. Укупно се наводњавало 524 ха пољопривредног земљишта, што је нешто мање од просечно наводњаване површине у претходне три године пре пописа, која је износила 586 ха или око 3%. Од укупно наводњаване површине 235 ха је под ораницама и баштама, што у релативним бројевима износи 44,85%. 28 ха је под ливадама и пашњацима, и то је свега 5,34%, а 261 ха наводњаване пољопривредне површине је под воћњацима, 49,81% у релативном износу. Посматрајући само наводњаване површине под ораницама и баштама, 65,67% чине житарице, махунарке се наводњавају у занемарљивом износу са свега 2,37%, кромпир се наводњава у износу од 14,55%, док се поврће и јагоде наводњавају у релативном износу од 6,58% у укупној површини наводњаваних ораничних површина. Остали усеви на ораничним површинама су наводњавани у износу од 10,78% што је у апсолутним вредностима 25,32 ха. Сви горе наведени подаци јасно указују да се пољопривредно земљиште на територији општине Бајина Башта у веома малој мери наводњавају и да се наводњавање усева на пољопривредним површинама обавља на конвенционалан начин. Шуме доминирају пределом у зони Националног парка Тара и брдско планинској зони, ливаде у долини Дрине низводно од Бајине Баште док се њиве и пашњаци смењују у брдском делу и долинама притока Дрине. Већину површине општине Бајине Башта карактерише рељеф непогодан за интензивну пољопривредну производњу. Наиме из равних предела из долине Дрине и притока издиже се брдско - планински појас стрмо увис, па се велики део површина налази под великим падом. То упућује на закључак да на пољопривредним површинама на подручју општине Бајина Башта преовлађује екстензивни начина коришћења. Екстензивна производња поспешује деградацију земљишта у смислу претварања природних биоценоза у агроценозе, иницирања ерозије земљишта неадекватним начином обраде и др. Посебан проблем представљају несанитарне септичке јаме у оквиру објеката сточних фарми, као и у оквиру индивидуалних домаћинстава. Као последица одвијања саобраћаја, у непосредној околини саобраћајница, јавља се повећан садржај олова услед таложена честица које емитују моторна возила. Такође, бележи се благо повећан салинитет што је последица посипања коловоза у зимским месецима, односно спирања на земљиште поред коловоза. Постојећа сметлишта утичу на загађивање земљишта јер штетне материје које настају у процесу разлагања отпада инфилтрацијом доспевају у земљиште. У 2016. години реализован је научно - истраживачки пројекат „Агромелиорација земљишта као мера уређења земљишта на подручју општине Бајина Башта за гајење различитих врста воћака“ у сарадњи са Институтом за воћарство Чачак и уз финансијску подршку Министарства пољопривреде и заштите животне средине - Управа за пољопривредно земљиште. Циљ пројекта је сагледавање потреба уређења пољопривредног земљишта спровођењем агромилиоративних мера у подручјима погодним за гајење различитих врста воћака на територији општине Бајина Башта. Агромилиоративни радови заједно са другим мерама које је потребно предузети представљају основу за даље поступке заштите и коришћења пољопривредног земљишта у функцији одрживог развоја природних ресурса али и унапређења економских и социјалних вредности локалне заједнице. Реализација наведеног пројекта обухватила је теренска испитивања и лабораторијска аналитичка испитивања са циљем испитивања

агрофизичких и агрохемијских карактеристика земљишта за спровођење мелиоративних мера које ће побољшати особине земљишта која су у највећем проценту под засадама воћака- претежно засади малине као доминантне воћне врсте. Пројекат је реализован на локалитетима 23 насељена места и то: Злодол, Пилица, Пепељ, Солотуша, Дуб, Драксин, Јеловик, Костојевићи, Церје, Јакаљ, Љештанско, Рогачица, Сијерач, Овчиња, Зарожје, Стрмово, Оклетац, Бачевци, Гвоздац, Црвица, Бајина Башта, Рача и Вишесава.

Анализирајући резултате механичких анализа земљишта, која је обухватила 100 пољопривредних произвођача са укупно 200 узорака, утврђено је следеће:

- на подручју насељеног места Злодол земљишта су у класи од средњих иловача до тешких иловача,
- на подручју насељених места села Пепељ, Солотуша, Дуб, Драксин и Јеловик земљишта су у класи средњих до глиновитих иловача,
- на подручју насељених места села Костојевићи, Церје, Јакаљ, Сијерач и Овчиња земљишта су у класи глиновитих иловача, прашкастих иловача и прашкасто-глиновитих иловача,
- на подручју насељених места села Стрмово, Оклетац, Гвоздац и Црвица земљишта су у класи глинастих иловача,
- на подручју насељених места Бачевци и Вишесава земљишта су у класи средњих иловача, у атару села Рача је песковита иловача, а у ширем подручју насељеног места Бајина Башта земљишта су у класи лаких глинуша и имају највећу потенцијалну плодност.

Што је већи удео фракција глине у земљишту она су неповољнија за гајење воћних врста. Резултати су показали да се земљишта на територији општине Бајина Башта разликују у класи од лаких иловача до лаких глинуша, а што је условљено и њиховим настанком на различитим геолошким подлогама, нагибом терена, надморском висином и климатским чиниоцима. Главни циљ пројекта је, да се на основу добијених резултата, да препорука како би се постојеће земљиште тј. његове агрофизичке и агрохемијске особине поправиле, а тиме остварио знатно већи принос гајених воћних врста као и смањила загађеност земљишта услед претераног, често и непотребног уноса, пре свега минералних ђубрива са којима се често и претерује што је овај пројекат у неким случајевима и потврдио. У 2017. години реализован је научно - истраживачки пројекат „Препоруке мера поправке оштећених земљишта на подручју општине Бајина Башта за гајење различитих врста воћака“ у сарадњи са Институтом за воћарство Чачак и уз финансијску подршку Министарства пољопривреде и заштите животне средине – Управа за пољопривредно земљиште. Овај пројекат је наставак рада из 2016. године на заштити и коришћењу пољопривредног земљишта у функцији одрживог развоја природних ресурса и унапређења економских и социјалних вредности локалне заједнице. У 2016. години реализован је научно-истраживачки пројекат „Контрола плодности и утврђивања садржаја опасних и штетних материја у пољопривредном земљишту у Бајиној Башти“ у сарадњи са Институтом за крмно биље Крушевац и уз финансијску подршку Министарства пољопривреде и заштите животне средине – Управа за пољопривредно земљиште. Циљ ових истраживања је да се утврди ниво плодности и садржаја тешких метала у земљишту, као и њихова акумулација у биљним врстама које се на овом земљишту гаје, ради добијања информација о здравственој исправности ових хранива. Акценат је стављен на крмно биље које наши пољопривредни произвођачи користе за справљање силаже и сенаже коју даље користе за исхрану стоке. Коришћењем добијених података о плодности и контаминацији земљишта, уз препоруке за ђубрење одређених ратарских култура смањили би се негативни ефекати неконтролисане примене ђубрива, пестицида а посебно хербицида који доводе до контаминације земљишта, површинских и подземних вода и тиме угрожавају све компоненте животне средине. Свуда где је могуће предложиће се мелиоративне мере (примена органских ђубрива и калцијума) с обзиром на чињеницу да присуство органске материје и калцијума у земљишту доприноси превођењу лако приступачних облика тешких метала у теже приступачне облике чиме се смањује усвајање тешких метала од стране биљака што доприноси производњи квалитетније и здравствено безбедније хране. Укупно пољопривредно земљиште у државној својини на територији општине Бајина Башта, према подацима из 2026. године износи 791,69 ха, од чега 154,04 ха је планирано за закуп и коришћење.

Вишегодишњи засади: Територија општине Бајина Башта се карактерише веома повољним климатско-рељефским особинама за развој воћарства, с тим да се и поред тога воћарство нашег краја одликује значајном заступљеношћу екстензивне воћарске производње. Као и остале делове централне и

западне Србије, и овај крај карактеришу мали, уситњени поседи, поседи са нерешеним имовинско-правним односима који се огледа у великом броју наследника, недовољна технологија производње, али и јако мала заступљеност виших система прераде, па све то резултира недостатку већих комерцијалних воћарских засада. Шта више може се рећи да је воћарство овог краја и поред великих потенцијала за унапређење на недовољном степену развоја. На територији општине Бајина Башта воћњаци су заступљени на чак 4347 пољопривредна газдинста, што у укупном броју газдинстава износи око 93%. Преведено у јединице површине, воћњаци се простиру на чак 3301 ха, од чега више од половине чине екстензивни засади. Овај податак иде у прилог горе наведеној чињеници да су и даље на територији општине присутни екстензивни засади, велике старости, под углавном аутохтоним сортама воћа, првенствено шљиве, крушке и јабуке. На другој страни, модерних воћњака, под савременим и тржишно оријентисаним сортама воћа, је мањој мери. Најдоминантнија воћарска култура јесте шљива, која се узгаја на чак 1658 ха (3349 газдинстава), и то углавном на конвенционалан начин. После шљиве, на другом месту по заступљености у укупној воћарској производњи долази малина, која се узгаја на 1063 ха (3135 газдинстава) и то целокупна производња малине се одвија на савремени начин. Од осталог јагодичастог воћа значајан раст последњих година остварује купина и боровница. Купина се узгаја на 124 ха (780 газдинстава), а према подацима са терена боровница се у 2025. години узгаја на 17 ха. Јабука се узгаја на 83 ха, крушка је присутна у далеко мањем обиму на свега 21 ха, вишња се узгаја на 6 ха, трешња на 6 ха, и у највећој мери се узгајају на екстензиван начин. Бресква се узгаја првенствено за сопствене потребе и то на 1 ха. Нешто значајнији удео заузимају орашасте воћне врсте. Орах се узгаја на 34 ха а лешник на 7 ха, с тим да се углавном ради о старим, засадима на којима се производња обавља на конвенционалан начин. На територији општине Бајина Башта заступљено је традиционално бављење примарном воћарском производњом и веома слаб степен заступљености интензивне, комерцијалне и тржишно оријентисане воћарске производње услед уситњености парцела. Када се ради о прерађивачким капацитетима и преради воћа, карактерише и недовољна технологија производње што доприноси томе, да и упркос повољним природним условима за развој воћарства, приноси воћа су нестабилни. Из ових наведених разлога као и због варијација на тржишту на територији наше општине нема великих комерцијалних засада.

Сточни фонд: Ранијих година, сточарство на територији општине Бајина Башта је поред воћарства билодоминантна грана пољопривреде која је великом броју домаћинстава представљала значајан извор прихода. Међутим, као што је случај и са сектором воћарства, у сточарству општине Бајина Башта присутан је конвенционални метод узгоја стоке. Другим речима, мали број грла по домаћинству, традиционалан начин узгоја стоке, узгој за сопствене потребе у највећој мери, указују да на територији општине Бајина Башта преовлађује екстензивно сточарство. Од укупно 4.684 регистрованих газдинстава на територији општине Бајина Башта, чак њих 2.857 располаже са условним грлима, што у релативним бројевима износи око 61%. Као и у већини других локалним самоуправа Златиборског округа, и у општини Бајина Башта последњу деценију је присутна значајно смањење сточног фонда, првенствено у броју говеда. Недовољна развијеност тржишта и непостојање сигурности у пласману млечних производа, доводе и до значајних осцилација на годишњем нивоу. Од укупног броја газдинстава која располажу са одређеним сточним фондом, њих 1.513 се бави говедарством, а говеда су на територији општине заступљена у броју од 4.424, у којем 48% чине краве и стеоне јунице, што је у односу на попис из 2012. године (61%) знатно мање. Преко 70% фармера од 733 газдинства, поседује 1 до 2 краве, од 3-9 крава у свом поседу има око 25 % произвођача, а преко 10 грла има нешто преко 2%. Млекарство се протекле деценије развијало у интензивнијој мери првенствено захваљујући организованом откупу од стране локалне млекаре Спасојевић, која своје препознатљиве производе од млека под брендом Запис Таре пласира на локална и регионална тржишта, али је у у задњих пар година тај тренд уназађен услед отежаних услова за производњу млека. Товом говеда се бави 777 газдинстава, што је мало више од половине укупног броја грла говеда. Веома важно напоменути јесте да је последњих година веома значајна експанзија у узгоју оваца, и све веће интересовање руралног становништва за бављење овим сегментом сточарства, првенствено због увођења Одгајивачког програма за овчарство. Према попису из 2023. године, на територији општине Бајина Башта, укупан број грла оваца износи 28.300 на укупно 1.859 газдинстава. Најмањи је број газдинстава са 1-2 грла оваца 1,12%, од 3-9 грла 30,50%, од 10-19 грла 46,63%, од 20-49 грла 19,56 %, од 50-99 грла 2,2% и преко 100 грла 0,37%. Већина свиња долази из

других делова Србије, где су већ обележене и вакцинисане, а Ветеринарске станице „Дрина-вет“ из Рогачице и „БМВЕТ“ из Љубовије, које су надлежне за бајино-баштански крај годишње изврше обележавање и вакцинацију за 900-1200 свиња свих категорија. Према званичним статистичким подацима које су добијене Пописом пољопривреде из 2023. године, на територији општине Бајина Башта има 7.275 свиња (1.611 газдинстава), што је за око трећину мање (11.587), у односу на претходни попис из 2012. године. Поред тога, на овој територији је регистровано неколико газдинстава која су кренула са производњом „Мангулица“, а у протеклих неколико година, све већи број газдинстава креће са узгојем аутохтоне сорте свиње „Моравка“ око 300 комада). Повољни рељефски услови, конфигурација терена, велика разноликост медоносних биљака утицали су на све већу заинтересованост за пчеларством, на шта указује и податак да се на територији општине налази 439 газдинстава која се баве пчеларством и која располажу са 11.711 кошница, што се значајно променило у односу на Попис из 2012, када је приближно на истом броју газдинстава било 6.508 кошница). Поред наведеног на територији Националног парка Тара присутне су и ретке биљне врсте којих нема на другим подручјима што може дати и значајне позитивне резултате у погледу стварања додате вредности увођењем органске производње или успостављањем заштите географског порекла меда са Таре. Услед великог водног потенцијала, захваљујући богатој хидрографској мрежи, постоје и веома повољни услови за узгој рибе, првенствено пастрмке. На територији општине ради око 20 рибњака који заузимају површину од око 2 хектара, који осим узгоја поседују и линије за прераду рибе. Развој сточарства условљава и развој ратарства на територији општине Бајина Башта, која је претежно усмерена на задовољење сопствених потреба пољопривредних домаћинстава и која се углавном одвија у долинама реке Дрине. У 2017. години, према подацима основне одгајивачке организације, број уматичних крава, тј. крава које имају НВ број, износио је 1.262, док број уматичених грла оваца износио је 1.129, од тога сјеничке расе - 973, 114 - расе „Virttemberg“ и 42 - расе „Il de frans“. У 2018. години према подацима основне одгајивачке организације, број уматичних крава, тј. крава које имају НВ број, износио је 1.798 - сименталске расе и 27 - Холштајн расе, док број уматичених грла оваца износио је - 3.290, од тога сјеничке расе - 2.921, расе „Virttemberg 260 и расе „Il de frans“ - 109. У 2025. години према подацима основне одгајивачке организације, број уматичних крава, тј. крава које имају НВ број, износио је 1.293, док број уматичених грла оваца износио је - 11.019, од тога сјеничке расе - 9.705, расе „Virttemberg“ 721 и расе „Il de frans“ - 593, романовске-52. Број уматичених коза износи 102, док је број уматичених свиња 11 племенитих, 3 мангулице и 332 моравке. Укупан број грла говеда свих категорија износи 2911, од тога приплодних јуница старости до 2 године износи 323 грла. Крава и мушких грла старијих од 2 године 2076 грла, при чему је број мушких грла скоро занемарљив. Укупан број оваца и шиљежади старијих од 6 месеци је 23.309 грла, док је број коза старијих од 6 месеци 537.

Механизација, опрема и објекти: Идентично стању механизације Округа намењене обављању пољопривредне производње, је и стање механизације, опреме и објеката на територији општине Бајина Башта. У великом броју домаћинстава ради се о механизацији која је стара преко једне деценије и више. Мере програма подршке развоју пољопривреде, како оне локалног карактера тако и републичке у великој мери последњих година имају позитиван утицај на зановљење пољопривредне механизације и опреме, првенствено трактора и радних прикључних машина. Према подацима из Пописа пољопривреде из 2012. године на територији општине Бајина Башта од укупног броја газдинстава њих 2735 располаже са тракторском механизацијом, од чега 1722 газдинства располажу са двоосовинским тракторима. Укупан број трактора на територији општине Бајина Башта износи 2875, од чега 1022 чине једноосовински, а 1853 двоосовински трактори. Од укупног броја трактора 95,58% чине трактори старији од десет година. Исти је случај када се посматрају појединачно једноосовински и двоосовински трактори. Број газдинстава који располаже са комбајнима износи 69, а укупан број комбајна је 73, од чега универзалних житних комбајна има 14, силажних комбајна 51, а преостали део, њих 8 чине остали комбајни. Што се тиче објеката намењених пољопривредној производњи доминирају објекти за смештај свиња и говеда, и то 3451 за свиње, а 3235 за говеда Објекти за смештај кокошака носила су заступљени у броју од 2516, а објекти за смештај остале стоке у броју од 2999. Од објеката за смештај пољопривредних производа на газдинствима има 1357 кошева за кукуруз, 1053 амбара, 11 силоса. На територији општине Бајина Башта има 747 сушара и 61 објекат за силажу. На територији општине Бајина Башта има око 15 хладњача специјализованих за откуп малине. Пластеничка производња је

заступљена на великом броју 673 пољопривредна газдинстава и то у броју од 839 објеката са укупним капацитетом од 91413 м2. Стакленичка производња није развијена. По најновијим подацима са терена на територији општине Бајина Башта се налази свега два стакленика, укупног капацитета 500 м2. Захваљујући издвајању финансијских средстава из општинског буџета за меру руралног развоја – подстицаји у физичку имовину, велики број газдинстава, задњих година, је набавило и обновило пољопривредну опрему и механизацију. Подаци из Пописа 2023. године за механизацију још увек нису доступни.

Радна снага: Пописом пољопривреде из 2012. године на територији општине забележено је да је старост чланова и стално запослених на пољопривредним газдинствима је у просеку је мања од 51 годину. Према броју чланова и стално запослених на газдинству укупно има 5071 газдинство, од тога 2747 газдинстава са 1-2 члана, 1878 газдинстава са 3-4 члана, 406 газдинства са 5-6 чланова и 40 газдинстава са 7 и више лица. Чланова газдинства и стално запослених на газдинству укупно има 13585 од тога 6286 жена и 7299 мушкараца, на породичном газдинству је запослено укупно 13551, од тога 6282 су жене, а 7269 чине мушкарци. На газдинству правног лица укупно има 34 запослених од тога 4 жене и 30 мушкараца. Укупно има 5037 носиоца газдинства од тога су 820 носиоци жене, а на 4217 носиоци су мушкарци. Чланова породице и рођака који су обављали пољопривредну активност на газдинству има 8506 од тога 5462 жена и 3044 мушкараца. Стално запослених на газдинству има 8 и то су мушкарци. Годишње радне јединице ангажоване радне снаге на пољопривреди има 4537 од тога носиоца газдинстава 1885, а од тога 275 су жене. Чланова породице и рођака који су обављали пољопривредну активност на газдинству има свега 2398 од тога 1643 жена. Стално запослених на газдинству има 19 од тога су 2 жене. Што се тиче сезонске радне снаге и радне снаге под уговором има 235 радника. Годишњих радних јединица има 4303, које оствари 13585 лица. Укупно има 5071 управник, од тога 767 жена и 4304 мушкараца. Што се тиче нивоа обучености 3502 има само пољопривредно искуство стечено праксом, 41 има курсеве из области пољопривреде, 26 има пољопривредну средњу школу, 1284 има другу средњу школу, 43 има пољопривредну вишу школу или факултет и другу вишу школу или факултет има 175. Оних који су похађали курсеве о пољопривреди у 2012 године је 154. Укупно има 2200, од тога прерадом меса се бави 60, прерадом млека 985, прерадом воћа и поврћа 1549, обрадом дрвета се бави 505, активности у шумарству има 68, у туризму 8, народној радиности 21. Према попису пољопривреде из 2012. године на територији општине старост чланова и стално запослених на пољопривредним газдинствима је у просеку мања од 51 годину.

Пописом пољопривреде из 2023. године приказан је однос радне снаге кроз лица по половима где је укупан број радно способних лица 12739 (6972 мушких и 5767 женских), а од тога су 4679 носиоци газдинстава (3698 мушких и 981 женских), а 8033 су чланови (3257 мушких и 4776 женских). Укупан број мушких радно способних лица износи 6972, док је број женских 5767.

Структура пољопривредних газдинстава: Према подацима Управе за трезор Бајина Башта, на територији општине Бајина Башта закључно са 2021-ом годином, било је регистровано укупно 4187 породичних пољопривредних газдинстава, док је број новорегистрованих газдинстава у 2021. години био 215.

На територији општине Бајина Башта укупно има 4684 пољопривредних газдинстава, према подацима из пописа пољопривреде у 2023. години, док се број газдинстава тренутно креће око 5000. Учешће газдинстава у укупном броју домаћинстава на подручју општине Бајина Башта је око 2/3. Површина коришћеног пољопривредног земљишта на територији општине Бајина Башта износи 14.990 ха. Просечна величина пољопривредног газдинства је 3,2 ха. Број регистрованих пољопривредних газдинстава до 0.5 ха износи 500, у релативним бројевима 10,67%, од 0.5 – 1 ха износи 695, у релативним бројевима 14,83%, од 1-2 ха износи 983, у релативним бројевима 20,98%, од 2- 5 ха износи 1608, у релативним бројевима 34,32%, од 5-10 ха износи 711, у релативним бројевима 15,17%, преко 10 ха износи 187 или у релативним бројевима око 4 %. Газдинстава величине преко 100 ха на територији општине Бајина Башта има 1, а 27 газдинстава су без земљишта. Број условних грла износи 7476 на 4684 газдинства. Од укупног броја газдинстава 267 је специјализовано за ратарску производњу, 20 за цвећарство и хортикултуру, 1492 за воћарство, 99 за узгој говеда, оваца и коза, 37 за узгој живине, 1449

су мешовита са биљном производњом, 103 су мешовита са сточарском производњом и 1217 су мешовита газдинства са биљном и сточарском производњом.

Производња пољопривредних производа: Главни проблем општине Бајина Башта који се тиче масовније производње пољопривредних производа су уситњеност парцела и недовољна едукација произвођача, који не примењују у довољном обиму агротехничке мере. Застарела механизација такође представља проблем који лошијом обрадом земљишта доводи до мањег приноса. Због конфигурације терена на територији општине што се тиче биљне производње најзаступљенији су кукуруз, пшеница, јечам, луцерка и кромпир. Заступљене су и друге биљне врсте али су то у мањим површинама и за сопствене потребе. Просечан принос по ха кукуруза је 5 т; принос пшенице је око 3 т; просечан принос јечма по ха је 2,8 т; просечан принос луцерке по ха је 7 т; и просечан принос кромпира је око 15 т. Ратарством се бави Воћарство је заступљено у следећим културама: Засади под шљивом дају просечан принос од око 10 т по ха; малина у просеку даје принос од 10 т по ха; купина у просеку даје принос од око 7 т. Од сточарства најзаступљенији су говедарство, овчарство, пчеларство и рибарство. Говедарство је заступљено у планинским пределима, и број по домаћинству је углавном око 1 - 10 грла, просечно око 3 грла. овчарство је заступљеније и број по фарми се креће од 10-100 грла просечно око 15 грла. Пчеларство је заступљено и у даљем је развоју, због непостојања тешке индустрије и доброг простора за испашу пчела. Укупан број кошница је 11711 на 1859 газдинстава, што је у просеку око 27 кошница по газдинству. Због добрих карактеристика водне мреже на нашој територији има преко 20 пастрмских рибњака, планинске реке и чиста не загађена вода су предуслов да се из наших рибњака производи квалитетна риба. За бављење органском производњом постоје изванредни услови али за сада није заступљена та врста производње. Постоје земљишта која никада до сада нису третирана агрохемијским средствима. Бајина Башта је изузетно богато лековитим биљем и шумским плодовима (шумске јагоде, купине, малине, боровнице, гљиве и сл.) који се прикупљају и обрађују спорадично и неорганизовано, без довољно обуке и контроле. Од прерађивачких капацитета у области пољопривредне производње најзаступљенија је прерада ракије и млека док у другим сегментима пољопривреде скоро да је и нема и углавном се своди за потребе индивидуалних газдинстава.

Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника: Задружни савези, привредне коморе и струковне организације по правилу би требало да буду, носиоци развоја пољопривреде и руралног развоја, с тим да због неусклађености пословања са савременим трендовима и неспремности за извршавање одређених, неопходних функционалних реформи, то нису и немају тај значајан допринос у унапређењу пољопривреде и руралног развоја. Удруживање пољопривредника је веома значајно за нашег пољопривредника, међутим, историјски посматрано, у комунистичком и социјалистичком периоду, држава је снажно подстицала формирање земљорадничких задруга које су биле основане на принципима државне имовине, затим период санкција и трансформације привредног и економског система који је довео до гашења многих таквих задруга, доводи нас до релативно скромног броја земљорадничких задруга које и даље функционишу на принципима друштвене својине, те су реформе у овом сегменту и те како потребне. Земљорадничке задруге са друштвеном својином имају велике проблеме у процесу добијања кредита за унапређивање пољопривредне производње, те је неопходна трансформација и решавање питања имовине. Глобални проблеми са којима се суочавају земљорадничке задруге у јесу: неадекватна законска регулатива, нерешено питање задружне имовине, непостојање мера фискалне политике и других видова подршке задругама као специфичном облику пословања, мали обртни капитал и немогућност аплицирања за кредитна средства, непознавање основних задружних начела, лоши капацитети управљања у задругама. Иако посматрамо модерно задругарство у Европи које подразумева форму акционарског друштва које је изузетно профитно оријентисано у циљу остваривања профита за своје задругаре, због својевременог краха, данас постоји бојазан свих пољопривредника да се на било који начин удружују. Међутим, без удруживања нема ни опстанка пољопривредника, те је то један од основних мотива којим се проактивни пољопривредници данас воде. Ипак, у Србији данас постоје и тзв. „модерне задруге“, међутим, основна препрека на том путу јесте што се не донесе Закон који би решио питање организовања земљорадничких задруга и решио питање задружне имовине

што је предуслов њиховог развоја. На територији општине Бајина Башта последњих десет година је приметан интензивнији тренд оснивања различитих званичних, правних форми удруживања пољопривредних произвођача из различитих области. Од осам регистрованих удружења из области пољопривреде на територији општине Бајина Башта, сви су активни по статусу и по делатности. Ту се убрајају: Удружење произвођача јагодичастог воћа "МАЛИНА ББ", Удружење произвођача боровнице "ББ БОРОВНИЦА", Удружење произвођача млека и приплодне стоке "ДРИНСКИ СИМЕНТАЛАЦ", Удружење пчелара "ОМОРИКА", Удружење пчелара "ПОЛЕН", Удружење пчелара "ТАРА", Удружење жена "Тарске орхидеје" и Удружење грађана малих пољопривредних произвођача „Бајина Башта“. Земљорадничке задруге добијају све више на значају захваљујући мерама подршке Владе Републике Србије тј. Министарству за бригу оселу, које су усмерене на оснаживање постојећих и формирање нових земљорадничких задруга са циљем унапређења живота руралног становништва и оживљавање села, кроз враћање становништва из урбаних у руралне средине. Према подацима Агенције за привредне регистре, на територији општине Бајине Баште активно је 3 задруге и то: „ДРИНКА“ Бачевци, Воћарска задруга „МАМА МИЛКА“ Бајина Башта и Пчеларска задруга „ПЧЕЛИЦА СА ТАРЕ“ Бајина Башта.

Трансфер знања и информација: Успостављање одрживих институција, правила и политика који гарантују равнопараван приступ капиталу пре свега земљишту, води, шумама, технологијама, тржишту роба, финансијском тржишту и другим сервисима и који допуштају руралном становништву партиципацију у одлучивању, предуслов су ефикасног и одрживог трансформисања руралних подручја. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије обавља послове државне управе који се односе на: стратегију и политику развоја пољопривреде и прехранбене индустрије, предлагање законских и подзаконских аката, анализу производње и тржишта пољопривредних производа, билансе пољопривредно-прехранбених производа и систем робних резерви основних пољопривредно - прехранбених производа, рурални развој, стручне пољопривредне службе, предлагање системских решења и мера заштите при увозу пољопривредних и прехранбених производа, стварање услова за приступ и реализацију пројеката из делокруга Министарства који се финансирају из средстава пред-приступних фондова ЕУ, донација и других облика развојне помоћи, мере подстицаја за унапређење пољопривредне производње, управљање пољопривредним земљиштем у државној својини, функционисање тржишта, стратегију и политику развоја трговине, унутрашњу трговину, промет робе и услуга и друге послове унутар органа Управе за ветерину, Управе за заштиту биља, Републичке дирекције за воде и Управе за шуме који су у саставу Министарства. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде је 2007. године успоставило Мрежу за подршку руралном развоју у циљу уједначеног и убрзаног развоја руралних подручја у Србији, кроз ангажовање, изградњу и унапређење капацитета локалних заједница, као и обезбеђења двосмерног протока информација између централног и локалног нивоа. Основни циљеви Мреже за подршку руралном развоју су јачање постојећих и развој нових руралних потенцијала, организовање ефикасног и благовременог система прикупљања информација и података који су од кључног значаја за програмирање, мониторинг и евалуацију мера руралног развоја, унапређење вертикалне и хоризонталне размене информација, идентификовање локалних актера и стејкхолдера, као и подршка локалним и регионалним иницијативама усмереним ка руралном развоју, побољшање услова за развој руралних подручја у Србији, унапређење животног стандарда, као и успостављање адекватних услова за креирање нових радних места. Током свих година уназад, ове канцеларије пролазиле су различите обуке како би обезбедиле адекватне техничке, кадровске и стручне капацитете неопходне за спровођење LEADER пројекта ЕУ. Рад Мреже за подршку руралног развоја доминантно финансира Министарство надлежно за пољопривреду. Пренос знања, корисних информација и примера добре праксе на територији општине Бајина Башта је у надлежности Пољопривредне саветодавне и стручне службе Ужице (ПССС Ужице). Ова пољопривредна саветодавна служба, као део Министратсва пољопривреде, шумарства и водопривреде поред општине Бајина Башта покрива и све остале локалне самоуправе Златиборског округа, са изузетком Ариља које покрива саветодавна служба из Чачка. Суштински задатак ПССС-а јесте унапређење пољопривредне производње, кроз трансфер знања и модернизацију производње кроз увођење новог, модернијег сортимента, као и нових раса стоке који задовољавају потребе савременог тржишта. Сарадња са Пољопривредном службом из године у годину се унапређује. Иако је доста урађено у овом сегменту у протеклим годинама, ипак је неопходно обезбедити веће капацитете стручних пољопривредних служби, на принципима одрживости.

У исто време је неопходно обезбедити и већи спектар и квалитет услуга који се пружа пољопривредним произвођачима како би саме службе на тржишту заузеле бољу позицију и на тај начин повећали приходе од рада у тржишним условима чиме ће се обезбедити већа одрживост самог пројекта. Поред ПСС Ужице подршку развоју пољопривреде на територији општине Бајина Башта пружа и канцеларија за пољопривреду Општинске управе општине Бајина Башта кроз помоћ пољопривредницима у остваривању подстицаја како од стране општине тако и од стране надлежног Министарства . У зимским месецима када су пољопривредни радови на мировању, представници ове локалне канцеларије у сарадњи са релевантним пољопривредним институцијама организују обуке, предавања, радионице на актуелне теме из области воћарства, сточарства и других области пољопривреде. Предавачи који држе обуке су из реномираних институција из области пољопривреде као што су Пољопривредни факултет Земун, Пољопривредни факултет Нови Сад, Институт за воћарство Чачак, Институт за крмно биље из Крушевца и сл. Обуке и радионице које се организују на територији општине се раде у складу са потребама као и у складу са интересовањем пољопривредних произвођача из овог подручја. Пољопривредно образовање у Републици Србији је на незавидном нивоу и поред шест факултета и низа специјализованих институција које се баве питањима из области пољопривреде. Сам трансфер знања од истраживача према пољопривредном произвођачу је генерално на ниском нивоу. Поменута проблематика захтева јачање и развијање пољопривредних стручних служби како би се на адекватан начин пољопривредници информисали о новим технологијама које је неопходно применити у процесу производње и прераде. Целокупни систем образовања у пољопривреди је под надлежношћу Министарства за просвету и науку које је одговорно за формулисање и спровођење програма образовања, с тим да се у протекле две деценије питање примене савремене технологије у пољопривреди запостављало. Поред шест факултета, постоје и две више школе као и низ средњих школа које се баве питањима пољопривреде. Наставне програме у средњим и високим школама треба усмерити на интердисциплинарни приступ који ће омогућити усвајање нових знања из области тржишта (управљање, планирање, комерцијално пословање, маркетинг), очувања сеоског подручја и његова интеграција у савремене друштвене токове (информатичка, еколошка, социолошка, хуманистичка знања). Врло је битно извршити одређене реформе како би се ниво знања у области пољопривреде подигао на виши ниво. Додатни вид подршке представљају и локалне радио станице и локална телевизија које прате спроведене активности и пружају информације и обавештења из области пољопривреде. У 2023. години је покренут Нови информациони систем еАграр уводи се у циљу модернизације и убрзања процеса уписа података, промене података у Регистру пољопривредних газдинстава где су пољопривредни произвођачи од 20. марта кренули да ажурирају податке и обнове статус својих пољопривредних газдинстава у електронском регистру пољопривредних газдинстава, што је био претходни корак за коришћење система еАграр. Систем је осмишљен ради лакшег извештавања, праћења статистике и већег степена контроле подстицаја, у циљу модернизације и убрзања процеса уписа, измене података у РПГ, као и подношења и одобравања субвенција у пољопривреди. Софтвером је предвиђено смањивање прикупљања документације о којој се води евиденција код државних органа и институција краћи пут од подношења захтева до исплате субвенција, јер се провера испуњености формалних услова извршава аутоматизовано, кроз размену и проверу података између различитих органа, дуговања, статуса кредита, обавеза по основу јавних прихода, двоструког финансирања... На почетку је било неопходно привићи грађане на услуге е - Управе, на дигитални систем регистрације газдинства, и коришћење јединствене и пуне базе података пољопривредних газдинстава и подношење захтева за подстицаје... Све је то представљало технички изазов у коришћењу новог софтвера, кроз велики број погрешно унетих основних података (земљиште, сточни фонд...) и осталих неправилности на газдинству. Достављање оригинал документације, која је у папирној форми потребно је превести у електронску форму (дигитализација). Новонастали електронски документ потребно је оверити квалификованим електронским потписом или квалификованим електронским печатом овлашћеног лица, у складу са законом којим се уређује електронски документ и законом којим се уређују подстицаји у пољопривреди и руралном развоју. На територији општине Бајина Башта је поред директних плаћања подстицаја по хектару било интересовања и за следеће подстицаје: подстицаји за краве за узгој телади за тов, субвенције за квалитетна приплодна грла, подстицаји за пчеларство по кошници пчела, субвенције за тов јунади, свиња, јаради и јагњади, подстицаји за вишегодишње засаде воћа, подстицаји за примарну биљну производњу, подстицаји за примарну сточарску производњу, подстицаји за набавку квалитетних приплодних грла, премије за млеко, премије

осигурања у пољопривредној производњи. За већину ових подстицаја поред, осим послова везаних за надлежну Основну одгајивачку организацију, пољопривредним газдинствима је пружена помоћ приликом коришћења услуга новог софтвера е – Аграр од стране службе пољопривреде општинске управе општине Бајина Башта. ПССС Ужице је у просторијама општине Бајина Башта пружала подршку у коришћењу новог софтвера кроз активно учешће, као и кроз обуку запослених у општинској управи и заинтересованих чланова пољопривредних домаћинстава. У току 2024. године, општина Бајина Башта је у сарадњи са ПССС Ужице, спровела две тематске обуке везане за узгој млечних грла и говеда и резидбу вишегодишњих воћних врста, где је обухваћено око 50 газдинстава. Од марта 2026. године у обновљеном Дому у Вишесави отворена је канцеларија ПССС Ужице, где су запослена 2 саветодавца који ће у будућем периоду олакшати сарадњу пољопривредних произвођача и ПССС Ужице кроз пружање услуга, информација и едукације пољопривредним газдинствима.

Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Табела 1. Мере директних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Регреси	100.1	500.000,00	1.500,00	0	0,00	0,00
	УКУПНО		500.000,00				

Табела 2. Мере кредитне подршке

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО		0,00				

Табела 3. Мере руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	101	15.000.000,00	60	200.000,00	0,00
	УКУПНО		15.000.000,00			

Табела 4. Посебни подстицаји

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју	402	500.000,00	0,00	100	0,00	0,00
	УКУПНО		500.000,00				

Табела 5. Мере које нису предвиђене у оквиру мера...

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО		0,00				

Табела 6. Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма подршке... (без пренетих обавеза)	16.000.000,00
Планирана средства за директна плаћања	500.000,00
Планирана средства за кредитну подршку	0,00
Планирана средства за подстицаје мерама руралног развоја	15.000.000,00
Планирана средства за посебне подстицаје	500.000,00
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру мера...	0,00
Пренете обавезе	0,00

Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике: Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике након примене Програма

Циљна група овог програма су регистрована пољопривредна газдинства са територије општине Бајина Башта, њихови носиоци и чланови пољопривредног газдинства, незапослени са евиденције Национална службе за запошљавање, Удружења која се баве пољопривредном производњом, предузетници и правна лица, са посебним освртом на пољопривредна газдинства чији су носиоци лица млађа од 40 година. Општина Бајина Башта овим програмом, односно дефинисаним мерама допринеће модернизацији производње и повећању продуктивности газдинстава, смањењу производних трошкова, повећању квалитета производа, хигијене и безбедности хране, увођењу нових технологија и иновација као и што бољој едукацији пољопривредних произвођача и размени искуства са пољопривредним произвођачима из други округа и региона, што је основ за успешну пољопривредну производњу. У складу са природним потенцијалом, повољан географски положај и климатски услови, здрава еколошка средина, као и задовољавајући ресурси за развој, пре свега сточарства и воћарства и потребама самих произвођача настојимо да, кадровским и пословним решењима и финансијском подршком расположивим буџетским средствима за ову намену, омогућимо стварање повољних услова за развој пољопривреде. Удруживање пољопривредних произвођача и организовање, информисаност уз подршку пољопривредних служби и релевантних институција, са циљем лакшег и сигурнијег приступа тржишту, је оно што је неопходно ради подизања продуктивности и ефикасности пољопривредне производње, а тиме и квалитета живота корисника мера. У Стратегији одрживог развоја општине Бајина Башта 2024-2031. године, пољопривреда и мере наведене у Програму, препознати су као један од основних стратешких праваца развоја наше општине. У 2016. години општина Бајина Башта узела је учешће у формираном Одбору за рурални развој заједно са осталим општинама Златиборског округа. Уз координацију Регионалне Развојне Агенције „Златибор“ из Ужица 2019. године израђена је Стратегије развоја пољопривреде и руралног развоја општине Бајина Башта за временски период од 5 година, тј. 2019-2024.

Информисање корисника о могућностима које пружа Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја: Информисање потенцијалних корисника о мерама које су дефинисане Програмом локалне самоуправе вршиће се: путем штампаних обавештења која ће бити истакнута на огласним таблама Општинске управе, путем локалних телевизија и радија, давањем информација у самој Канцеларији за пољопривреду Општинске управе општине Бајина Башта усменим и телефонским путем, путем мрежних оператера - слањем СМС и „ВИБЕР“ порука, друштвених мрежа и путем сајта општине Бајина Башта на коме ће бити објављене информације које се односе на Програм подршке за спровођења пољопривредне политике и политике руралног развоја у 2026. години.

Мониторинг и евалуација: Одељење за послове урбанизма, грађевинарство, имовинско-правне, инспекцијске и комуналне делатности Општинске управе општине Бајина Башта - Канцеларија за послове пољопривреде и водопривреде бр. 19, извршиће праћење реализације Програма тако што ће статистички обрадити (пописати) податке који су показатељи ефикасности програма и извршити контролу на пољопривредном газдинству и том приликом анкетирати кориснике мера Програма. Ти

показатељи се односе на: измене и побољшање расног састава кроз широку примену вештачког осемењавања, набављену пољопривредну механизацију и опрему у области воћарства, сточарства и ратарства, набавку квалитетних приплодних грла, подизање нових вишегодишњих засада воћака, подизања нивоа знања у области воћарске и сточарске производње као доминантних грана пољопривреде на територији наше општине. Путем анкета корисника средстава из Програма извршиће се анализа која ће показати колико су спроведене мере допринеле побољшању квалитета пољопривредне производње и мотивацији становништва за бављење пољопривредом. Спроведена је примена компјутерског програма за евиденцију пољопривредних субвенција и регистрованих пољопривредних произвођача са територије општине Бајина Башта што у великој мери олакшава рад ове службе, и обезбеђује далеко прецизније и детаљније податке о стању пољопривреде и потребама побољшања истог кроз дефинисане мере овог Програма.

Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја

II. ОПИС ПЛАНИРАНИХ МЕРА

2.1. Назив и шифра мере: 100.1 Регреси

2.1.1. Образложење: На територији општине Бајина Башта доминира сименталска раса говеда која са домаћим шареним говечетом у типу сименталца чини око 99 % од укупног броја говеди, а само мали проценат чини раса холштајн. Обзиром на веома повољне географске, климатске и остале услове који се односе и на велику заступљеност ливада и пашњака и дугу традицију гајења говеда, сточни фонд у погледу бројности на индивидуалним пољопривредним газдинствима, осцилира. Овом производњом доминирају мали произвођачи и општи проблем представља одрживост ове производње као и низак генетски потенцијал говеда, тако да је регресирање вештачког осемењавања крава семеном елитних бикова препознато као мера која ће утицати на побољшање расног састава у говедарству, а у складу са: Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС“, бр.10/13, 142/14, 103/15, 101/2016, 35/2023, 92/2023 и 94/2024) којим је дефинисано да ЈЛС могу да утврђују мере које се односе на директна плаћања, а у оквиру њих и регресе за репродуктивни материјал и то за вештачко осемењавање, Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2026-2034, Стратегијом одрживог развоја општине Бајина Башта 2024-2031. Поред тога наведена мера, кроз побољшање расног састава говеда, доприноси и повећању производње и квалитета млека, по питању присуства бактерија и броја соматских ћелија у њему, а на тај начин и до повећане мотивисаности пољопривредника да сачувају грла у производном запату и да почну да повећавају њихов број. На територији општине Бајина Башта укупно има 2911 грла говеди, од чега око 2000 крава. Од прерадних капацитета, на подручју општине, постоји „Млекара Спасојевић“ у месту Црвица, недалеко од Бајине Баште, која врши откуп и прераду млека која је урађена по стандардима ЕУ, капацитета 35.000 литара, која дневно откупљује око 18 тона млека и велику пажњу поклања не само количини већ и квалитету млека што такође указује на оправданост мере регресирања вештачког осемењавања крава.

2.1.2. Циљеви мере: Унапређење генетског потенцијала тј. побољшање расног састава говеда, које ће добринети повећању квалитета и квантитета млека и меса, као и контролисана репродукција говеда. Повећање производње и побољшање продуктивности и квалитета производа, смањење трошкова производње, раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта.

2.1.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Није применљиво обзиром да није усвојен Национални програм за пољопривреду Републике Србије.

2.1.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су физичка лица - носиоци породичног пољопривредног газдинства у активном статусу са пребивалиштем и узгојем на територији општине Бајина Башта, уписана у Регистар пољопривредних газдинстава, која ће активности реализовати на подручју општине Бајина Башта.

2.1.5. Економска одрживост: За реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.1.6. Општи критеријуми за кориснике: Регистрована пољопривредна газдинства са активним статусом са пребивалиштем на територији општине Бајина Башта, уписана у Регистар пољопривредних газдинстава и која грла узгајају на подручју општине Бајина Башта, у Регистру имају пријављен одговарајући сточни фонд (податке о врсти животиња и броју газдинства (ХИД) на којима се држе или узгајају, грла морају бити у власништву носиоца или члана регистрованог пољопривредног газдинства, услуге реализоване у току новембра и децембра месеца претходне године и у току календарске 2026. године, ће се сматрати прихватљивим за надокнаду трошкова, у току једне календарске године, регистрована пољопривредна газдинства имају право само на прво вештачко осемењавање јуница и крава.

2.1.7. Специфични критеријуми: Нема, за реализацију ове мере корисник је у обавези да испуни само опште критеријуме.

2.1.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
100.1.1	Регрес за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање)

2.1.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Критеријуми селекције неће се примењивати при реализацији ове мере. Средства ће се одобравати по редоследу пријема потпуних захтева до истека Конкурса, односно до утрошка средстава предвиђених за ову намену.	не	

2.1.10. Интензитет помоћи: Регресирање вештачког осемењавања јуница и крава вршиће се у фиксном износу од 1.500,00 динара по грлу.

2.1.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број пољопривредних газдинстава која су остварила регрес за вештачко осемењавање крава
2	Број осемењених грла.
3	Број нових грла која су резултат мере.

2.1.12. Административна процедура: Мера ће бити спроведена од стране Одељења за послове урбанизма, грађевинарства и имовинско - правне послове Општинске управе општине Бајина Башта, Канцеларија за пољопривреду и водопривреду бр. 19. Након доношења Одлуке о расподели средстава, инвестиција која ће се финасирати у оквиру ове мере ће се спроводити кроз Јавни позив или Конкурс за подношење захтева са прецизираним условима и неопходном документацијом уз спровођење што боље информисаности. Достављени захтеви ће бити административно проверени од стране Канцеларија за пољопривреду и водопривреду бр. 19 у погледу комплетности и административне усаглашености и прихватљивости у складу са општим критеријумима за ову меру. Захтеви се подносе на обрасцу који прописује надлежни орган, а који садржи основне податке подносиоца захтева (име и презиме, адреса и место становања, број пољопривредног газдинства, идентификациони број газдинства (ХИД), контакт телефон, број текућег рачуна код пословне банке, број осемењених грла). Детаљне административне провере се спроводе пре одобравања захтева у смислу утврђивања потпуности захтева, испуњености услова и комплетности тражене документације. Захтеви који се поднесу комплетни, благовремено и у складу са условима Конкурса ће бити исплаћени по редоследу њиховог пристизања до утрошка средстава предвиђених за ову намену Одлуком о буџету општине Бајина Башта за 2026. годину („Службени лист општине Бајина Башта“, бр. 14/2025 и 9/2029), а најкасније до 15. новембра 2026. године. Исплата ће се вршити налогом за пренос на текући рачун корисника средстава.

2.2. Назив и шифра мере: 101 Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

2.2.1. Образложење: Према попису пољопривреде из 2012. године, од укупног броја од 2948 трактора и комбајна регистрованих и пописаних на територији општине Бајина Башта, 2815 је старије од 10 година. Спровођење ове мере у претходним годинама указало је да је највећа потреба пољопривредних газдинстава за обновом пољопривредне механизације и опреме. Што се прикључних машина тиче, према попису пољопривреде из 2012. године на територији општине Бајина Башта налази се 7159 прикључних машина. Више од 70% ових прикључних машина је старије од 10 година. Попис пољопривреде из 2023. године не показује податке везане за бројно стање трактора и прикључне механизације. За регресирање набавке механизације у претходне четири године у општини Бајина Башта поднето је око 1000 захтева што указује на потребу за овим видом подршке и потребу повећања износа опредељеног за спровођење ове мере којом се настоји да се тренутно стање, по питању старости механизације, ублажи. Обзиром да техничко - технолошка опремљеност пољопривредног сектора захтева значајније инвестиције у модернизацију производње пољопривредних газдинстава, као и опрему, технологију и јачање производног ланца ова мера у складу са Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2026-2034 и

препозната је у Стратегији одрживог развоја општине Бајина Башта 2024-2031. Преглед по секторима: Сектор Млеко - Сектором доминирају мали произвођачи, одржива и делимично одржива газдинства. На територији општине Бајина Башта укупан број грла говеда је 2911, а од тог броја крава је око 2000. Општи проблем представља низак ниво квалитета произведеног млека и низак ниво производње по крави, што доводи до непрофитабилног пословања произвођача. Већа газдинства се суочавају са лошом технологијом у исхрани животиња, недостатком напредног генетског узгоја и лошим условима држања стоке. Побољшање начина складиштења и хлађења млека, као и развој производа са додатом вредношћу су начини на који се може побољшати конкурентност и квалитет производа. Сектор Месо - Бајина Башта је у ранијем периоду била препозната као велики произвођач и одгајивач, пре свега, јунади за тов. Данас се овај сектор углавном своди на већи број малих мешовитих фарми које производе млеко и месо што је довело до пада производње меса, а поред тога ове фарме нису специјализоване, не користе правилно пашњаке и квалитет коришћене сточне хране није задовољавајући, неодговарајућа је технологија исхране, као и услови смештаја животиња. Интервенције у оквиру ове мере ће бити усмерене на подршку сектору у набавци и опремању како би се нове и постојеће фарме специјализовале у производњи меса пре свега у гајењу говеда, оваца и свиња, а уједно се и задовољили национални прописи и приближили стандардима ЕУ у области добробити животиња и заштите животне средине. Сектор Воће, грозђе и поврће - Иако ова газдинства карактерише специјализована производња, кључни проблем овог сектора је уситњеност поседа. Према Попису од 2023. године укупно 3300 ха под воћем на територији општине Бајина Башта, а од воћних врста доминира шљива са 1658 ха и малина са 1063 ха, са све већом тенденцијом повећања површина под култивисаном високожбунастом боровницом. У складу са условима које диктира тржиште долази постепено и до промене у асортименту постојећих воћних врста које се гаје. Такође, високи трошкови производње и немогућност утицаја на цене доводе до ниског нивоа профита, а самим тим и до немогућности инвестирања у нове капацитете. Низак степен образовања и стручне оспособљености ствара потешкоће када је реч о правилној употреби савремене опреме и коришћењу инпута, сортирању, паковању и складиштењу, примени савремених метода за наводњавање, што резултира проблемом у ланцу прераде воћа, грозђа и поврћа обзиром да фабрике не добијају довољне количине високо квалитетних производа. Сектор: Остали усеви (житарице, уљарице, шећерна репа). На територији општине Бајина Башта приноси већине усева су нижи у односу на просек ЕУ земаља услед ограничене употребе минералних ђубрива и сертификованог семена, пре свега због недостатка финансијских средстава, технолошке заосталости и неефикасног система трансфера технологије. Осим тога техничка опремљеност газдинства, односно механизација која се користи у ратарству је застарела, посебно у области заштите животне средине. У складу са горе наведеним проблемима, постоји потреба да се кроз ову меру утиче на повећање приноса и побољшање агро - технологије, као и модернизацију производње. Од житарица доминирају пшеница и кукуруз који се гаје претежно у долини реке Дрине и количине које се произведу углавном подмирују потребе пољопривредних газдинстава за исхрану стоке. Сектор: Пчеларство - Пчеларство представља пољопривредну делатност која је задњих година веома примамљива за пољопривредне произвођаче и која почиње да се тржишно усмерава у правцу прихватања услова и стандарда ЕУ. На територији општине Бајина Башта регистровано је три Удружења пчелара: Удружење пчелара „Оморика“, Удружење пчелара „Полен“ и Удружење пчелара „Тара“. Према Попису пољопривреде 2023. године на територији општине Бајина Башта има 11.711 кошница пчела. У задње време општина Бајина Башта одржала је пар састанака са члановима наведених Удружења на тему заштите географског порекла меда са подручја Националног парка Тара чије подручје обилује посебном и изузетном флором и великим бројем медоносних биљака, а које су присутне само на овом подручју. У 2022. години, Заводу за интелектуалну својину, поднет је захтев за регистровање ознаке географског порекла - име порекла „МЕД СА ТАРЕ“. Мера инвестиције у физичка средства пољопривредних газдинстава подржава мала и средња пољопривредна газдинства у циљу унапређења процеса производње, продуктивности, конкурентности као и технолошког оспособљавања газдинстава, а све ради постизања веће економске ефикасности, веће оријентисаности ка тржишту и дугорочне одрживости. У току 2025. године је било више него очекивано интересовање, т.ј. поднет је знатно већи број захтева пољопривредних произвођача за набавку инвестиција у физичку имовину, тако да средства која су намењена за субвенционисање ове врсте инвестиција нису била довољна. Из тог разлога ће пољопривредни произвођачи који нису добили подстицајна средства у протеклој години због утrophка опредељених средстава, а испуњавали су услове,

моћи да по истим, у текућој години конкуришу са прошлогодишњом документацијом која се тиче куповине инвестиције.

2.2.2. Циљеви мере: Општи циљеви: Стабилност дохотка пољопривредних газдинстава, повећање производње и побољшање продуктивности и квалитета производа; Смањење трошкова производње; Унапређење техничко - технолошке опремљености и одрживо управљање ресурсима и заштите животне средине; Раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта; Усклађивање са правилима ЕУ, њеним стандардима, политикама и праксама. Специфични циљеви по секторима: Сектор Млеко - Повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње млека путем циљаних инвестиција на малим и средњим газдинствима; Повећање квалитета млека, нарочито у микробиолошком погледу (смањење броја бактерија и соматских ћелија); Усвајање добре пољопривредне праксе, као и прилагођавање производа захтевима савременог тржишта; Унапређење производне инфраструктура и опреме. Сектор Месо - Повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње меса на малим и средњим газдинствима (говеда, овце, козе и свиње); Унапређење квалитета меса говеда, коза, оваца и свиња у складу са националним стандардима; Повећање учешћа товних раса; Достицање стандарда у области добробити и здравља животиња, хигијене и заштите животне средине; Побољшање квалитета и конзистентности производње кроз инвестиције у опрему и објекте. Сектор Воће, грожђе и поврће - Побољшање квалитета машина и опреме ради смањења губитака након бербе; Повећање површина под интензивним засадима; Повећање наводњаваних површина системом кап по кап, повећање површина под противградном мрежом и др. Сектор: Остали усеви (житарице, уљарице, шећерна репа) - Унапређење стања механизације на газдинствима; Повећање наводњаваних површина. Сектор Пчеларство - Повећање производње пчеларских производа; Повећање прихода у домаћинствима која се баве пчеларском производњом; Повећање степена запослености у сектору; Достицање стандарда у области заштите животне средине.

2.2.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Није применљиво обзиром да није усвојен Национални програм за пољопривреду Републике Србије.

2.2.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници мере су физичка лица носиоци регистрованог пољопривредног газдинства са активним статусом у складу са Правилником о упису у регистар пољопривредних газдинстава и обнови регистрације са пребивалиштем и производњом на територији општине Бајина Башта.

2.2.5. Економска одрживост: За реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.2.6. Општи критеријуми за кориснике: Корисник мора: бити уписан у Регистар пољопривредних газдинстава као носилац регистрованог пољопривредног газдинства које се налази у активном статусу; да има пребивалиште и да обавља производњу на територији општине Бајина Башта; да је измирио обавезе по основу локалних јавних прихода на дан издавања Уверења; да у регистру има пријављен одговарајући сточни фонд (податке о врсти животиња и броју газдинства (ХИД) на којем се држе или узгајају); да у Регистру има уписано пољопривредно земљиште под производњом биљних култура за које је инвестиција везана; да за инвестицију за коју подноси захтев не сме користити подстицаје по неком другом основу, осим подстицаја којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима, потписивање изјаве да не постоји захтев за исто улагање у другим јавним фондовима; да је предметну инвестицију за коју подноси захтев у потпуности реализовао у периоду од 01. јануара 2026. године до дана подношења захтева за исплату подстицаја; да вредност појединачне инвестиције за коју се подноси захтев за остваривање права на подстицаје не може бити мања од 15.000,00 динара са ПДВ-ом, а износ појединачног рачуна мора бити једнак или већи од 1.000,00 динара са ПДВ-ом; да може користити субвенције за више инвестиција из истог или различитих сектора и остварити повраћај средстава до 200.000,00; да подносилац захтева може поднети само један захтев за подстицаје, с тим да тај захтев може обухватити једну или више различитих прихватљивих инвестиција у оквиру мера руралног развоја; да добављач и подносилац захтева не представљају повезана лица у смислу Закона којим се уређују јавне набавке; да механизацију/опрему које су предмет субвенционисања не отуђе

наредне 3 године од момента остваривања права на субвенције.

2.2.7. Специфични критеријуми: Сектор млеко - Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која на крају инвестиције имају до 29 крава. Прихватљиви корисници за меру 101.1, а у вези инвестиција у оквиру ове мере под шифром 101.1.1. за набавку квалитетних приплодних грла млечних раса - говеда крава/јуница која су познатог порекла и под контролом основне одгајивачке организације. Прихватљиви корисници су РПГ која су извршила набавку квалитетних женских приплодних грла млечне и комбиноване расе говеда старости од 12 до 36 месеци у моменту издавања рачуна о набавци. Да предмет инвестиције користи за даљу репродукцију на свом газдинству тј. да је не отуђи са свог газдинства 3 године од момента остваривања права на субвенцију. У случају угинућа или принудног клања квалитетног приплодног грла, корисник подстицаја није дужан да врати подстицајна средства ако у року од 60 дана од дана угинућа или принудног клања исто пријави и достави доказ издат од стране надлежне ветеринарске службе, а у супротном је дужан да врати новац добијен по основу субвенције за предметно грло са каматом и одузимањем права за коришћење подстицаја по основу субвенција у периоду од 3 године. Добављач и подносиоц захтева не смеју представљати повезана лица у смислу Закона којим се уређују јавне набавке. Корисник субвенције за ову инвестицију може поднети захтев за максимално 2 грла. Сектор месо - Прихватљиви корисници за меру 101.2. су пољопривредна газдинства која на крају инвестиције имају до 29 грла говеда и/или 199 грла оваца и/или коза и/или 29 грла крмача и/или 199 товних свиња и/или 999 ћурака и/или 299 гусака и/или 4.999 бројлера, а у вези инвестиција у оквиру ове мере под шифром: 101.2.1. су пољопривредна газдинства која: у случају када се ради о набавци квалитетних приплодних животиња тј. двисака и овнова, на крају инвестиције поседују у свом власништву, односно у власништву члана РПГ до 199 квалитетних приплодних грла оваца што доказују Потврдом о броју женских приплодних грла оваца издата од стране Основне одгајивачке организације којој то газдинство припада; Купе мушка приплодна грла оваца старости од 6 до 36 месеци; Да је носилац власник животиње која је предмет захтева или је власник животиње члан пољопривредног газдинства подносиоца захтева; Мушка приплодна грла оваца која су предмет захтева користе за даљу репродукцију на свом газдинству најмање 2 године од момента предаје захтева. Ако је из оправданих разлога неопходно уклањање, отуђење грла да се правда адекватном документацијом без повраћаја средстава на име коришћене субвенције; Корисник мере дужан је да приликом отуђења обавести даваоца субвенције о уклањању, отуђењу тј. промени над власнишвом предметног грла у противном сноси санкције и то враћањем новчаног износа по основу субвенције са каматом као и одузимањем права за коришћење подстицаја по основу субвенција у периоду од 3 године; Грла која су предмет подстицаја морају бити познатог порекла и под контролом основне одгајивачке организације; Добављач и подносилац захтева не смеју представљати повезана лица у смислу Закона којим се уређују јавне набавке. Корисник субвенције за ову инвестицију може поднети захтев за највише 2 грла. Прихватљиви корисници за меру 101.2, а у вези инвестиција у оквиру ове мере под шифром: 101.2.3, 101.2.5, 101.2.9, 101.2.10, 101.2.11, 101.2.12, 101.2.14, 101.2.15, 101.2.16. и 101.2.18. су: Пољопривредна газдинства која у Регистру објеката у складу са Правилником о регистрацији, односно одобравању објеката за узгој, држање и промет животиња („Службени гласник РС“, бр.36/2017) имају регистроване објекте са капацитетима за тов/узгој: мање од 20 јунади и/или мање од 150 грла приплодних оваца/коза и/или мање од 30 приплодних крмача и/или мање од 100 товљеника свиња у турнусу. Да опрему и механизацију које су предмет субвенционисања не отуђе наредне 3 године од момента остваривања права на субвенцију. Сектор - Воће, грождје и поврће: Прихватљиви корисници за меру 101.4. су пољопривредна газдинства са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра, а у вези инвестиција у оквиру ове мере под шифром: 101.4.1. су пољопривредна газдинства која: у случају подизања нових или обнављања постојећих (крчење и подизање) производних (са наслоном) и матичних засада воћака и винове лозе, имају, на крају инвестиције: 0,1-50 ха јагодастих врста воћака и хмеља, 0,3-100 ха другог воћа, 0,2-100 ха винове лозе, су подигла засаде воћа у јесен 2025. године или на пролеће 2026. године. Прихватљиви корисници за меру 101.4, а у вези инвестиција у оквиру ове мере под шифром: 101.4.2. су: пољопривредна газдинства, која на крају инвестиције имају у свом власништву мање од 0,5 ха пластеника или мање од 3 ха производње поврћа на отвореном простору. Прихватљиви корисници за меру 101.4, а у вези инвестиција у оквиру ове

мере под шифром: 101.4.3, 101.4.4, 101.4.16, 101.4.19, 101.4.20, 101.4.21, 101.4.23, 101.4.24, 101.4.26. и 101.4.28. су: пољопривредна газдинстава која имају мање од 2 ха јагодичастог воћа и хмеља; односно мање од 5 ха другог воћа, односно 0,1-50 ха цвећа, односно 0,2-100 ха винове лозе. Да опрему и механизацију које су предмет субвенционисања не отуђе наредне 3 године од момента остваривања права на субвенцију. Сектор - Остали усеви (житарице, уљарице, шећерна репа): Прихватљиви корисници за меру 101. 5, а у вези инвестиција у оквиру ове мере под шифром: 101.5.1, 101.5.2, 101.5.3, 101.5.4, 101.5.6, 101.5.8 и 101.5.10 су: Пољопривредна газдинстава која имају до 49 ха земљишта под житарицама и индустријским усевима и која имају до 1,99 ха земљишта под хмељем. Сектор - Пчеларство: Прихватљиви корисници, за меру 101. 6, а у вези инвестиција у оквиру ове мере под шифром: 101.6.1, 101.6.2. и 101.6.3 су: Пољопривредна газдинстава која имају најмање 5 кошница, а највише 500 кошница пчела. Да је пчелиње друштво, које је предмет субвенције, уредно пријављено и обележено од стране надлежне ветеринарске станице. Да опрему која је предмет субвенционисања не отуђе наредне 3 године од момента остваривања права на субвенцију.

ПОСЕБНА НАПОМЕНА: Када се ради о инвестицији која се односи на набавку косачица признаће се само набавка тракторских прикључних косачица и самоходних косачица са предњом косом (резним алатом), док се косачице на батерије и даљинско управљање се неће прихватати. Што се тиче ауто - приколица, признавање се куповина приколице са бочним страницама, лаке носивости. За куповину кошница, прихватаће се искључиво комплетне кошнице. За набавку инвестиција које се односе на машину или уређај, може се конкурисати само за једну истоимену инвестицију, осим у случају набавке пластеника, кошница, садног материјала и сл. (нпр. може 1 тример, 1 прскалица, 1 фреза, а не 2 тримера, 2 прскалице, 2 фрезе итд.).

2.2.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
101.1.1	Набавка квалитетних приплодних грла млечних раса: говеда, оваца и коза
101.1.10	Машине за допунску обраду земљишта
101.1.11	Машине за ђубрење земљишта
101.1.12	Машине за сетву
101.1.13	Машине за заштиту биља
101.1.15	Машине за транспорт
101.1.17	Машине и опрема за наводњавање усева
101.1.3	Опрема за мужу, хлађење и чување млека на фарми, укључујући све елементе, материјале и инсталације
101.1.5	Машине и опрема за припрему сточне хране, за храњење и напајање животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране; опрема и дозатори за концентровану сточну храну; екстрактори; транспортери; микс приколице и дозатори за кабасту сточну храну; хранилице; појилице; балери; омотачи бала и комбајни за сточну храну; косилице; превртачи сена)
101.1.8	Опрема за фиксне ограде и електричне ограде за пашњаке/ливаде
101.1.9	Машине за примарну обраду земљишта
101.2.1	Набавку квалитетних приплодних грла говеда, оваца, коза и свиња које се користе за производњу меса
101.2.10	Машине за примарну обраду земљишта
101.2.11	Машине за допунску обраду земљишта
101.2.12	Машине за ђубрење земљишта
101.2.14	Машине за заштиту биља
101.2.16	Машине за транспорт
101.2.18	Машине и опрема за наводњавање усева
101.2.5	Машине и опрема за складиштење и припрему сточне хране, за храњење и појење животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране; опрема и дозатори за концентровану сточну храну; екстрактори; транспортери; микс приколице и дозатори за кабасту сточну храну; хранилице; појилице; балери; омотачи бала и комбајни за сточну храну; превртачи сена, итд.)
101.2.9	Опрема за фиксне ограде и електричне ограде за пашњаке/ливаде
101.4.1	Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) вишегодишњих засада воћака, хмеља и винове лозе
101.4.16	Набавка опреме за резивање, дробљење, сечење и уклањање остатака након резидбе воћних врста
101.4.19	Машине за примарну обраду земљишта
101.4.2	Подизање и опремање пластеника за производњу поврћа, воћа, цвећа и расадничку производњу
101.4.20	Машине за допунску обраду земљишта
101.4.21	Машине за ђубрење земљишта
101.4.23	Машине за садњу
101.4.24	Машине за заштиту биља
101.4.26	Машине за транспорт
101.4.28	Машине, уређаји и опрема за наводњавање усева
101.4.3	Подизање, набавка и опремање система противградне заштите у воћњацима и вишегодишњим засадима
101.4.4	Подизање/набавка жичаних ограда око вишегодишњих засада
101.5.1	Машине за примарну обраду земљишта
101.5.10	Машине и опрема за наводњавање усева
101.5.2	Машине за допунску обраду земљишта
101.5.3	Машине за ђубрење земљишта
101.5.4	Машине за сетву
101.5.6	Машине за заштиту биља
101.5.8	Машине за транспорт
101.6.1	Набавка нових пчелињих друштава
101.6.2	Набавка опреме за пчеларство
101.6.3	Набавка возила и приколица за транспорт пчелињих друштава

2.2.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Критеријуми селекције неће се примењивати при реализацији ове мере. Средства ће се одобравати по редоследу пријема потпуних захтева до истека Конкурса, односно до утрошка средстава предвиђених за ову намену.	не	

2.2.10. Интензитет помоћи: Сектор млеко - за шифру инвестиције 101.1.1. набавка женских квалитетних приплодних грла млечне и комбиноване расе - јуница и крава старости од 12 до 36 месеци повраћај средстава је у износу од 60 % на основуцу без ПДВ-а, а максимални износ субвенције износи 80.000,00 динара по грлу без обзира на вредност инвестиције. Повраћај средстава се може остварити за највише 2 грла; За шифре инвестиција 101.1.3, 101.1.5, 101.1.8, 101.1.9, 101.1.10, 101.1.11, 101.1.12, 101.1.13, 101.1.15. и 101.1.17, износ подстицаја је 60 % од вредности реализоване инвестиције, без ПДВ-а, при чему вредност сваке врсте инвестиције не може бити мања од 15.000,00 динара. Сектор месо - за шифре инвестиција 101.2.1. износ подстицаја је 60 % од вредности реализоване инвестиције, без ПДВ-а. Максимални износ повраћаја за набавку уматичених двисака и овнова је 15.000,00 динара по грлу. Корисник подстицаја може поднети захтев за куповину максимално 2 приплодна грла. За шифре инвестиција 101.2.5, 101.2.9, 101.2.10, 101.2.11, 101.2.12, 101.2.14, 101.2.16. и 101.1.18, износ подстицаја је 60 % од вредности реализоване инвестиције, без ПДВ-а, при чему вредност сваке врсте инвестиције не може бити мања од 15.000,00 динара. Сектор - Воће, грожђе и поврће - За шифре инвестиција 101.4.1. 101.4.2, 101.4.3, 101.4.4, 101.4.16, 101.4.19, 101.4.20, 101.4.21, 101.4.23, 101.4.24, 101.4.26. и 101.4.28, износ подстицаја је 60 % од вредности реализоване инвестиције, без ПДВ-а, при чему вредност сваке врсте инвестиције не може бити мања од 15.000,00 динара. Сектор - Остали усеви (житарице, уљарице, шећерна репа) - за шифре инвестиција 101.5.1, 101.5.2, 101.5.3, 101.5.4, 101.5.6, 101.5.8. и 101.5.10, износ подстицаја је 60% од вредности реализоване инвестиције, без ПДВ-а, при чему вредност сваке врсте инвестиције не може бити мања од 15.000,00 динара. Сектор пчеларство - за шифре инвестиција 101.6.1, 101.6.2. и 101.6.3. износ подстицаја је 60% од вредности реализоване инвестиције, без ПДВ-а, при чему вредност сваке врсте инвестиције не може бити мања од 10.000,00 динара. Подносилац захтева може користити субвенције за више инвестиција из истог или различитих сектора и остварити повраћај средстава максимално до 200.000,00 динара по газдинству. Подносилац захтева може поднети један или више захтева за подстицаје, с тим да тај захтев може обухватити једну или више различитих прихватљивих инвестиција у оквиру мера руралног развоја.

2.2.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број подржаних пројеката.
2	Број пољопривредних газдинстава која су модернизовала производњу/опрему.
3	Укупна вредност инвестиција у физичка средства.
4	Број набављених грла говеда и оваца.
5	Број (површина) нових вишегодишњих засада.

2.2.12. Административна процедура: Мера ће бити спроведена од стране Општинске управе општине Бајина Башта - дељења за послове урбанизма, грађевинарства и имовинско - правне послове, Канцеларија бр. 19 - за послове пољопривреде и водопривреде. Након доношења Одлуке о расподели средстава, инвестиције у оквиру ове мере реализоваће се кроз Јавни позив или Конкурс за подношење захтева са прецизираним условима, неопходном документацијом и роковима за подношење захтева уз спровођење што боље информисаности. Захтеви, заједно са неопходном документацијом, се подносе на одговарајућем обрасцу који се може добити у Канцеларији за пољопривреду и водопривреду бр. 19. Након пријема захтева, надлежни орган ће извршити административну проверу комплетности, административне усаглашености и прихватљивости захтева, по редоследу њиховог пристизања. Након утврђивања испуњености услова дефинисаних Јавним позивом, надлежни орган доноси Решење о праву на коришћење и исплати подстицаја, а одобрена средства уплаћиваће се на наменски рачун регистрованог пољопривредног газдинства након склапања Уговора са корисником средстава. Финансирање захтева вршиће се до утрошка средстава предвиђених за ову намену Одлуком о буџету

општине Бајина Башта за 2026. годину („Службени лист општине Бајина Башта“, бр. 14/2025 и 9/2026). Захтеви са документацијом се подносе на шалтеру писарнице Општинске управе општине Бајина Башта од дана објављивања Јавног позива до утрошка средстава предвиђених за ову намену, а најкасније до 01.11.2026. године. Потенцијални корисници су обавезни да надлежном органу омогуће контролу на терену.

2.3. Назив и шифра мере: 402 Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју

2.3.1. Образложење: Ова мера унапређује креирање нових знања у складу са стварним потребама крајњих корисника, имплементацију постојећих знања и трансфер знања међусобним повезивањем креатора знања, образовним и научноистраживачким институцијама са пољопривредним произвођачима другим актерима руралне заједнице. Одрживи развој пољопривреде и руралних подручја захтева да буде заснован на праћењу нових технологија, стручном усавршавању и константном трансферу знања и информација. Пољопривредни произвођачи и сеоско становништво све теже успевају да самостално, без икакве стручне помоћи примењују иновације у производњи, пласману, развоју непољопривредних делатности, маркетингу, коришћењу комуникационих и рачунарских технологија и другим активностима везаним за развој руралних средина. На недостатак знања и додатних вештина код сеоског становништва упућују и подаци да само мали број носиоца газдинстава имају стечено средње и високо стручно образовање из области пољопривреде, а највећи део носиоца газдинстава имају знање стечено праксом. Поред механизације, и методе које се примењују у пољопривреди су застареле код великог броја пољопривредника на територији општине Бајина Башта. Општина Бајина Башта годинама у назад настоје да кроз обуке, радионице, огледна поља и предавања упуте пољопривреднике у савремене тенденције и праксе пре свега у области сточарства и воћарства као доминантне гране пољопривреде. До сада је успостављена сарадња са Институтом за крмно биље из Крушевца, Пољопривредним факултетом из Земунa, Институтом за воћарство из Чачка, Ветеринарским факултетом из Београда, ПССС Ужице и другим институцијама уз чију помоћ су пољопривредници стекли увид у начине на које могу постићи ефикаснију производњу и бољу искоришћеност капацитета. Из наведених разлога, планирано је да се сарадња са наведеним институцијама настави и у 2026. години. Ова мера је и у складу са активностима предвиђеним у Стратегији пољопривреде и руралног развоја 2026-2034.

2.3.2. Циљеви мере: Општи циљеви: Побољшање продуктивности и квалитета производа; Смањење трошкова производње; Одрживо управљање ресурсима и заштите животне средине; Раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта; Усклађивање са правилима ЕУ, њеним стандардима, политикама и праксама; Повећање доступности и квалитета знања, унапређење социјалне и економске инклузије малих и средњих газдинстава у руралним срединама; Одрживи развој, заштита ресурса, побољшање биодиверзитета и смањење миграције становништва; Јачање саветодавног сервиса и допринос повећању конкурентности пољопривредне производње. Специфични циљеви по секторима: Побољшање образовне структуре радне снаге на газдинствима; Јачање и функционално повезивање свих актера у систему креирања и трансфера знања; Техничко и кадровско унапређење институција укључених у систем креирања и трансфера знања; Јачање капацитета за прихватање знања кроз развијање свести и мотивисаности за образовањем. Сектор: Млеко - Повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње млека путем обука и упућивањем у регулативу Европске уније; Усвајање добре пољопривредне праксе, као и прилагођавање производа захтевима савременог тржишта; Достицање стандарда у области добробити и здравља животиња, хигијене и заштите животне средине. Сектор Месо - Повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње меса на малим и средњим газдинствима (говеда, овце и крмаче/прасад); Унапређење квалитета меса говеда (систем крава - теле), коза, оваца и прасади у складу са националним ветеринским стандардима; Достицање стандарда у области добробити и здравља животиња, хигијене и заштите животне средине. Сектор Пчеларство - Повећање прихода у домаћинствима која се баве пчеларском производњом; Повећање степена запослености у сектору; Достицање стандарда у области заштите животне средине, Усвајање знања рада на рачунару за потребе домаћинства као и коришћење напредних телекомуникационих услуга, платформе е-Аграр, као и других...

2.3.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Није применљиво обзиром да није усвојен Национални програм за пољопривреду Републике Србије.

2.3.4. Крајњи корисници: Корисници су пољопривредна газдинства, односно пољопривредни произвођачи са територије општине Бајина Башта.

2.3.5. Економска одрживост: За реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.3.6. Општи критеријуми за кориснике: Нема општих критеријума.

2.3.7. Специфични критеријуми: Корисници средстава за стручно оспособљавање, активности стицања вештина и показне активности треба да имају искуство у пружању услуга (референца), као и стручни и технички капацитет у зависности од типа и трајања услуге (референтни предавачи).

2.3.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
402.2	Стручно оспособљавање и активности стицања вештина и показне активности

2.3.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Нема критеријума.	не	

2.3.10. Интензитет помоћи: Општина Бајина Башта финансира део мере која се односи на стручно оспособљавање и активности стицања вештина и показне активности са 100 % учешћа.

2.3.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број одржаних обука.
2	Број лица која су прошла обуку.
3	Број едукованих пољопривредника.

2.3.12. Административна процедура: Мера ће бити спроведена од стране Општинске управе општине Бајина Башта - Одељења за послове урбанизма, грађевинарства, имовинско - правне послове, Канцеларија бр. 19 - за послове пољопривреде и водопривреде, која ће организовати обуке, предавања, радионице и демонстративна поља у сарадњи са релевантним институцијама уз широку кампању информисања потенцијалних корисника. Водиће се евиденција о броју присутних пољопривредника на предавањима као и евиденција предавача и тема које су обрађене. Са релевантним институцијама, организација, врста и обим посла регулисаће се Уговором, а у зависности од вредности инвестиције, уколико је потребно, избор пружаоца услуге вршиће се у складу са Законом о јавним набавкама. Након спроведених активности одабране институције су у обавези да овом органу доставе Извештаје о резултатима спроведених активности.

III. ИДЕНТИФИКАЦИОНА КАРТА

Табела: Општи подаци и показатељи

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај		
Аутономна покрајина	/	рзс*
Регион	Регион Шумадије и Западне Србије	рзс*
Област	Златиборска област	рзс*
Град или општина		рзс*
Површина	673 км ²	рзс*
Број насеља	36	рзс*
Број катастарских општина	35	рзс*
Број подручја са отежаним условима рада у пољопривреди (ПОУРП)	29	
Демографски показатељи		
Број становника	23.533 (попис 2022)	рзс**
Број домаћинстава	9.254	рзс*
Густина насељености (број становника/површина, км ²)	34,96	
Промена броја становника 2011:2002 (2011/2002*100 - 100)	-9,56	рзс**
- у руралним подручјима АП/ЈЛС	-11,61	рзс**
Становништво млађе од 15 година (%)	12,8 %	рзс**
Становништво старије од 65 година (%)	24,68 %	рзс**
Просечна старост	46,7	рзс*
Индекс старења	/	рзс*
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем (%)	12,68 %	рзс*
Основно образовање (%)	22,45 & %	рзс*
Средње образовање (%)	52,57 %	рзс*
Више и високо образовање (%)	13,61 %	рзс*
Пољопривредно становништво у укупном броју становника (%)	око 62%	Процена
Природни услови		
Рељеф (равничарски, брежуљкасти, брдски, планински)	равничарски и брдско - планински	Интерни
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа	смеђе кисело земљиште на палеозојским шкриљцима, VII и V класа	Интерни
Клима (умерено-континентална, субпланинска ...)	умерено - континентална	Интерни
Просечна количина падавина (mm)	700-800 мм	Интерни
Средња годишња температура (oC)	13,2 °C	Интерни
Хидрографија (површинске и подземне воде)	Река Дрина са 3 акумулације, око 70 других водотокова и бројни извори	Интерни
Површина под шумом (ha)	24.940 ха	рзс*
Површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС (%)	37,05 %	рзс*
Пошумљене површине у претходној години (ha)	/	рзс*
Посечена дрвна маса (m3)	12.450 м3	рзс*
ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ		
Стање ресурса		
Укупан број пољопривредних газдинстава:	4.684	рзс***
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):	4.187 (подаци из 2021. године)	Управа за трезор

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај		
- породична пољопривредна газдинства (%)	99,5%	
- правна лица и предузетници (%)	0,5%	
Коришћено пољопривредно земљиште - КПЗ (ha)	14.990 ха	рзс***
Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС (%)	22,27 %	
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци, остало(18) (ha, %)	14.609 ха	рзс***
Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље, остало(19) (ha, %)	3.174 ха	рзс***
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству (ha)	3,1 ха	рзс***
Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом (ha)	/	Интерни
Обухваћеност земљишта неким видом удруживања (ha)	/	Интерни
Број пољопривредних газдинстава која наводњавају КПЗ	1.066	рзс***
Одводњавана површина КПЗ (ha)	/	Интерни
Наводњавана површина КПЗ (ha)	524 ха	рзс***
Површина пољопривредног земљишта у државној својини на територији АП(20) (ha)	791,69	Интерни
Површина пољопривредног земљишта у државној својини која се даје у закуп (ha):	154,04	Интерни
- физичка лица (%)	90 %	Интерни
- правна лица (%)	10%	Интерни
Говеда, свиње, овце и козе, живина, кошнице пчела (број)	89.807 (2.689, 7.275, 29.080, 39.052 и 11.711)	рзс***
Трактори, комбајни, прикључне машине (број)	10.116 (Трактори (1 и 2 осовине) - 2875, комбајни -73, прикључне машине - 7168)	рзс***
Пољопривредни објекти (број)	16.011	рзс***
чч, сушаре, стакленици и пластеници (број)	1.656 (7 - хладњача, 747 - сушаре, 2 - стакленика, 839 - пластеника)	рзс***
Употреба минералног ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља (ha, број ПГ)	11.318 ха (4.812 - мин. ђубрива, 4.007 - стајњак, 2.499 - средства заштите биља)	рзс***
Број чланова газдинства и стално запослених на газдинству:	12.739	рзс***
(на породичном ПГ: на газдинству правног лица/предузетника) (ha)	физичка лица - 99,75% правна лица - 0,25%	рзс***
Годишње радне јединице (број)	5.773	рзс***
Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника (број)	3+8	Интерни
- биљна производња (t)	/	рзс***
- сточарска производња (t, lit, ком.)	35.000	Интерни
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
Рурална инфраструктура		
Саобраћајна инфраструктура		
Дужина путева(km)	998,77	рзс*
Поште и телефонски претплатници (број)	7/10000	рзс*
Водопривредна инфраструктура		
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу (број)	7,366 -јавни, 6,932-сеоски	рзс*
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу (број)	6,027-јавна, 8300-септичке јаме	рзс*
Укупне испуштене отпадне воде (хиљ.м3)	800.000 m3	рзс*
Пречишћене отпадне воде (хиљ.м3)	/	рзс*

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај		
Енергетска инфраструктура		
Производња и снабдевање електричном енергијом (број)	20/16412	Интерни
Социјална инфраструктура		
Објекти образовне инфраструктуре (број)	23	рзс*
Број становника на једног лекара	867	рзс*
Број корисника социјалне заштите	1.736	рзс*
Диверзификација руралне економије		
Запослени у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде (број)	833	рзс* рзс***
Газдинства која обављају друге профитабилне активности(30) (број)	1.661	рзс***
Туристи и просечан број ноћења туриста на територији АП/ЈЛС (број)	/	рзс*
Трансфер знања и информација		
Пољопривредна саветодавна стручна служба (да/не)	да	Интерни
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем (број)	71	ПССС

Датум и место

М.П.

Потпис овлашћеног лица у АП/ЈЛС

Издавач: Скупштина општине Бајина Башта. Одговорни уредник – секретар Скупштине општине Бајина Башта Александра Ковачки. Штампа: Општинска управа општине Бајина